

**Andersson
Elffers
Felix**

Seksuele gezondheid regio Haaglanden

Eindrapport

18-10-2024

Aanleiding | GGD Haaglanden heeft behoefte aan inzicht in de seksuele gezondheid van inwoners in de regio

De seksuele gezondheid van mensen is belangrijk voor de kwaliteit van leven. Seksuele gezondheid is een breed begrip en gaat onder meer over prettige seksuele ervaringen, het voorkomen van seksueel grensoverschrijdend gedrag of seksueel geweld, het voorkomen van onbedoelde zwangerschappen, het voeren van regie over je seksualiteit en het voorkomen van seksueel overdraagbare aandoeningen (soa's).

Deze thema's zijn zowel voor het individu als de maatschappij van belang. Bijvoorbeeld in het kader van een kansrijke start voor kinderen en de infectieziektebestrijding. In Nederland is de seksuele gezondheidszorg daarom in zowel de publieke gezondheidszorg (collectieve preventie vanuit gemeenten) als curatieve zorg (huisartsen en/of medisch specialisten) belegd. Vanuit de regeling Aanvullende Seksuele Gezondheidszorg (ASG) krijgen hoogrisicogroepen gratis, en eventueel anoniem, soa-zorg en jongeren tot 25 jaar aanvullende seksualiteitshulpverlening via de Centra voor Seksuele Gezondheid (CSG's) van de GGD'en. In [bijlage 1](#) is een lijst opgenomen van de hoogrisicogroepen zoals gedefinieerd in de ASG-regeling.

De beschikbare financiële middelen voor het CSG zijn beperkt.¹ Dit leidt ertoe dat CSG's steeds strenger triëren en prioriteren welke groepen bij het CSG terecht kunnen. Daardoor ziet de GGD een erg specifieke populatie.

Uit verschillende onderzoeken blijkt dat landelijk gezien de seksuele gezondheid van (specifieke groepen) inwoners onder druk staat. Zo wordt er minder anticonceptie gebruikt, worden er meer soa's gevonden en stijgt het aantal abortussen. De financiële middelen moeten daarom zo effectief mogelijk ingezet worden voor groepen die dat het hardste nodig hebben. GGD Haaglanden vroeg AEF daarom om kwantitatief onderzoek te doen, met als doel inzicht in:

1. De **seksuele gezondheid** van inwoners in de regio Haaglanden. Deze zijn vergeleken met de landelijke cijfers en andere GGD-regio's.
2. De omvang van **groepen in kwetsbare omstandigheden/risicogroepen** in de regio Haaglanden op het gebied van seksuele gezondheid.

In dit rapport volgen de conclusies uit dit kwantitatieve onderzoek. Een tweede rapport op basis van kwalitatief onderzoek volgt eind 2024.

Een toelichting op de methoden is opgenomen in [bijlage 2](#) en een overzicht van de gemeenten binnen de regio Haaglanden in [bijlage 3](#). Op voorhand zijn er wel een aantal relevante beperkingen te benoemen. Zo is niet op elk onderwerp data beschikbaar op gemeenteniveau. Daardoor is het niet altijd mogelijk uitspraken te doen over de verschillen binnen de regio Haaglanden. Daarnaast is er een kans op blinde vlekken in dit onderzoek: sommige (groepen) mensen zijn mogelijk bij geen een instantie in beeld. Daardoor is het ingewikkeld om informatie te vergaren over hun seksuele gezondheid. Denk bijvoorbeeld aan ongedocumenteerde mensen.

Leeswijzer

- Het rapport bestaat uit twee delen: (1) Inzicht in seksuele gezondheid en (2) inzicht in kwetsbare groepen/risicogroepen.
- We werken met overzichtsheets per thema. Deze geven een overzicht van de pagina's die volgen.
- Voor deel 1 hebben we met een aantal indicatoren gewerkt. Gezamenlijk zeggen deze indicatoren wat over de seksuele gezondheid. Individueel hoeft dat niet altijd het geval te zijn.

¹ De omvang van de specifieke uitkering en bijbehorende verdeelsleutel is vastgezet. Deze wordt wel jaarlijks geïndexeerd.

Beeld op hoofdlijnen

In de afgelopen vijf jaar is het vindpercentage van soa's bij het Centrum Seksuele Gezondheid (CSG) in de regio Haaglanden toegenomen. Dat geldt onder meer voor chlamydia, gonorroe en syfilis. Deze stijging is zichtbaar onder bijna alle migratieachtergronden, alle hoogrisicogroepen en in acht van de negen gemeenten. De uitzondering op deze stijging is hiv, waarvan het vindpercentage de afgelopen jaren nagenoeg gelijk is gebleven. Deze stijging kan komen doordat er meer soa's zijn in de regio Haaglanden en/of doordat het beleid van het CSG in 2019 gewijzigd is. Sinds 2019 focust het CSG in meerdere mate op mensen in kwetsbare omstandigheden, gewaarschuwde mensen en mensen met klachten.

Regio Haaglanden lijkt qua soa-ontwikkeling sterk op de geografisch nabijgelegen GGD regio's Rotterdam-Rijnmond en Hollands Midden. Bovendien wijkt Haaglanden niet erg af van het landelijk beeld.

In de regio Haaglanden neemt het aantal geboren kinderen in de regio af. Relatief gezien is in elke gemeente een afname van het aantal geboren kinderen te zien. Tegelijkertijd lijkt de kennis over anticonceptie onder ten minste een deel van de inwoners nog beperkt. Dat heeft negatieve consequenties. Het aantal tienermoeders in de regio is relatief hoog ten opzichte van het

landelijke beeld, net als het aantal zwangerschapsafbrekingen in provincie Zuid-Holland. Bij de spreekuren van de GGD over seksualiteit komen veel jongeren met vragen over anticonceptie.

We zien landelijk dat jongeren later beginnen met seks. In de regio Haaglanden verschilt het percentage jongeren dat seksuele gemeenschap heeft gehad sterk tussen gemeenten. Een klein deel van de jongeren tussen de 12-18 jaar heeft ongewenste sexting en ongewenste seksuele ervaringen meegemaakt. Ook dit percentage verschilt sterk per gemeente.

In heel Nederland zijn er signalen dat de problematiek met seksuele gezondheid toeneemt, vooral op het gebied van soa's. Dit geldt zeker voor jongeren en risicogroepen. Voor deze regio zijn (ongeplande) zwangerschap, anticonceptie en seksualiteit specifieke aandachtspunten die meer spelen dan elders. Gezien de beperkte budgetten moet de GGD scherpe keuzes maken in wie ze zien. In een vervolgonderzoek wordt met de inzichten van dit onderzoek dieper ingegaan op welke keuzes gemaakt kunnen worden en wat de rol van de GGD is in relatie tot andere partijen in het veld.

Klik op het hoofdstuk waar
u naartoe wil navigeren

Indeling | Het rapport bestaat uit vijf onderdelen

Inzicht in seksuele gezondheid in de regio Haaglanden

1. Soa en hiv

Toelichting op het aantal soa's en hiv in de regio Haaglanden.

Pagina 5

2. Anticonceptie en zwangerschap

Toelichting op anticonceptie en zwangerschap in de regio Haaglanden

Pagina 16

3. Seksualiteit

Inzicht in de seksualiteit van jongeren, online gedrag en seksueel geweld.

Pagina 23

Schatting van de omvang van kwetsbare doelgroepen

5. Omvang kwetsbare doelgroepen

Inzicht in de verwachte omvang van verschillende doelgroepen die zich in kwetsbare omstandigheden bevinden

Pagina 42

4. Benchmark

Tussen de gegevens van de GGD regio Haaglanden, Rotterdam-Rijnmond, Hollands Midden en de landelijke gegevens.

Pagina 36

1. Soa en hiv

Overzicht | Soa en hiv in cijfers

Soa-consulten

10.388

Soa-consulten bij CSG
Haaglanden in 2023¹

Vindpercentages

21,3%

Is het vindpercentage voor de
Big-5 soa's bij het CSG in 2023.
Dit is een toename t.o.v. 2019

Vindpercentage naar doelgroep

33,7%

Is het vindpercentage voor
de Big-5 soa's onder gewaar-
schuwde mensen in 2023 in
de regio Haaglanden¹

Vindpercentage naar migratie

Toename

In vindpercentage soa onder
nagenoeg
elke migratieachtergrond

Vindpercentage naar gemeente

20,9%

Is het vindpercentage
chlamydia in gemeente
Westland in 2023, het
hoogste in de regio²

Vaccinaties

650

Eerste Hep B en HPV
vaccinaties bij het CSG in
2023

PrEP-zorg

650

Clënten ontvingen PrEP-
zorg in 2023

Soa-consulten bij het CSG | Het aantal soa-consulten bij CSG Haaglanden neemt toe

Consulten als indicator

Het aantal soa-consulten bij het CSG geeft een indicatie van het aantal mensen dat actief soa-zorg bij het CSG zoekt. Het is geen volledige indicatie van het aantal casussen waarin soa-zorg wordt gezocht, omdat veel mensen niet onder een doelgroep vallen die naar het CSG mag. Zij gaan naar de huisarts of commerciële aanbieders. Bovendien kan het CSG maar een maximaal aantal mensen uit de vastgestelde doelgroepen zien, omdat er beperkte financiële middelen beschikbaar zijn.¹ Niet iedereen die een soa-consult aanvraagt, kan dus bij het CSG terecht.

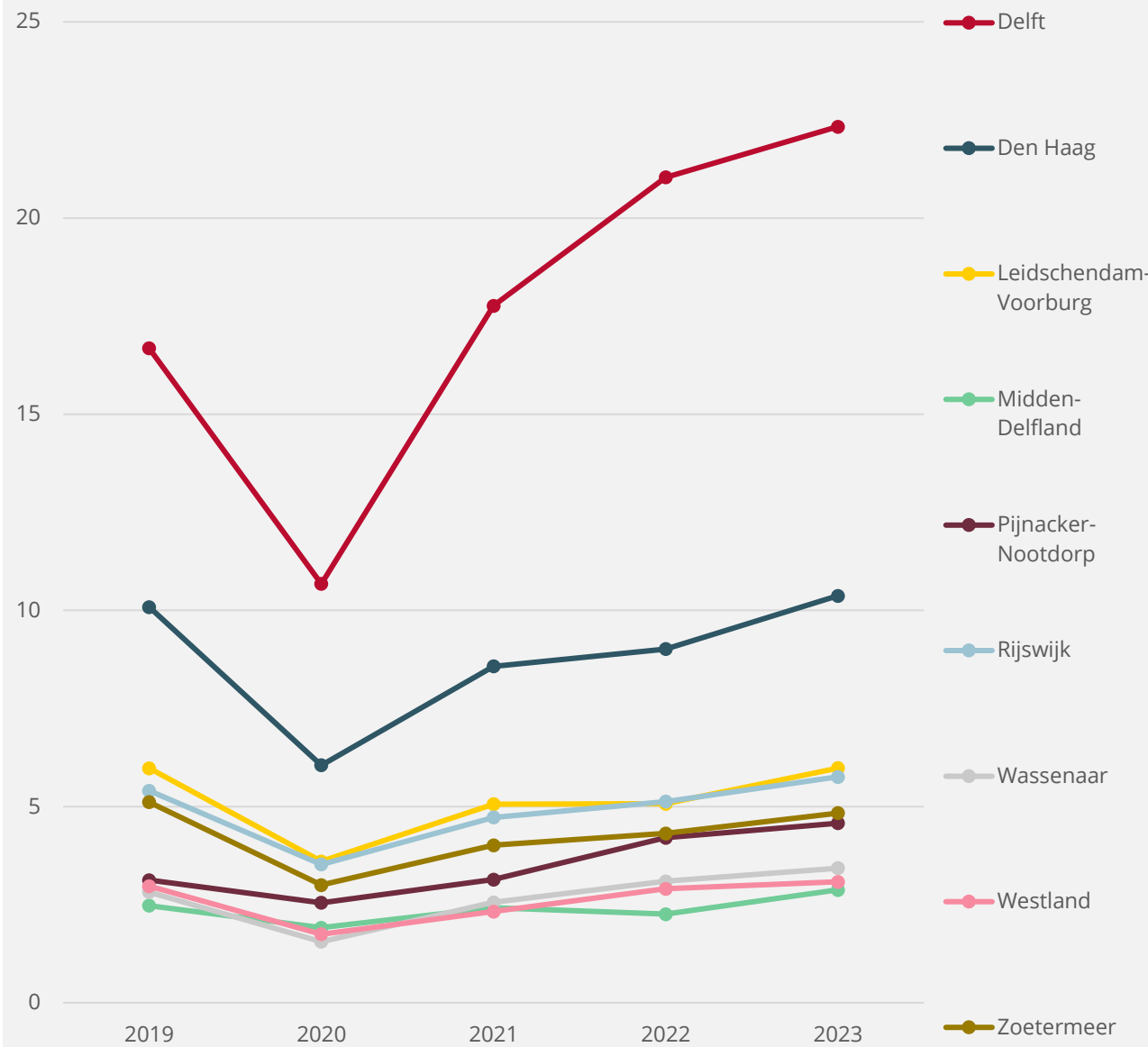
Het aantal soa-consulten neemt toe, met name in gemeente Delft

Het aantal soa-consulten onder inwoners van regio Haaglanden bij het CSG Haaglanden neemt toe: van 9141 in 2019 tot 10.388 in 2023. In 2020 is een algehele daling in het aantal consulten zichtbaar vanwege strengere triage tijdens de coronapandemie, waarna het aantal consulten toeneemt tot een hoger niveau dan voor de coronapandemie.

Absoluut gezien zijn de meeste soa-consulten met inwoners uit gemeente Den Haag en Delft. Wanneer we het aantal consulten weergeven per 1.000 inwoners staat gemeente Delft in 2023 ruim bovenaan met 22,3 consulten per 1.000 inwoners. Midden-Delfland en Westland staan onderaan met respectievelijk 2,8 en 3,1 consulten per 1.000 inwoners. In bijna alle gemeenten neemt het aantal consulten ten opzichte van 2019 toe, met uitzondering van gemeente Zoetermeer. In Zoetermeer is het aantal consulten gedaald van 5,1 naar 4,8 per 1.000 inwoners in 2023. De relatief grootste stijging is te zien in Pijnacker-Nootdorp: van 3,1 naar 4,6 consulten per 1.000 inwoners in 2023.

¹ De omvang van de specifieke uitkering en bijbehorende verdeelsleutel is vastgezet. Deze wordt wel jaarlijks geïndexeerd.

Soa-consulten per 1.000 inwoners naar gemeente

Bron: CSG Haaglanden

Soa-consulten bij het CSG | De meeste soa-consulten zijn met jongeren onder de 25 jaar

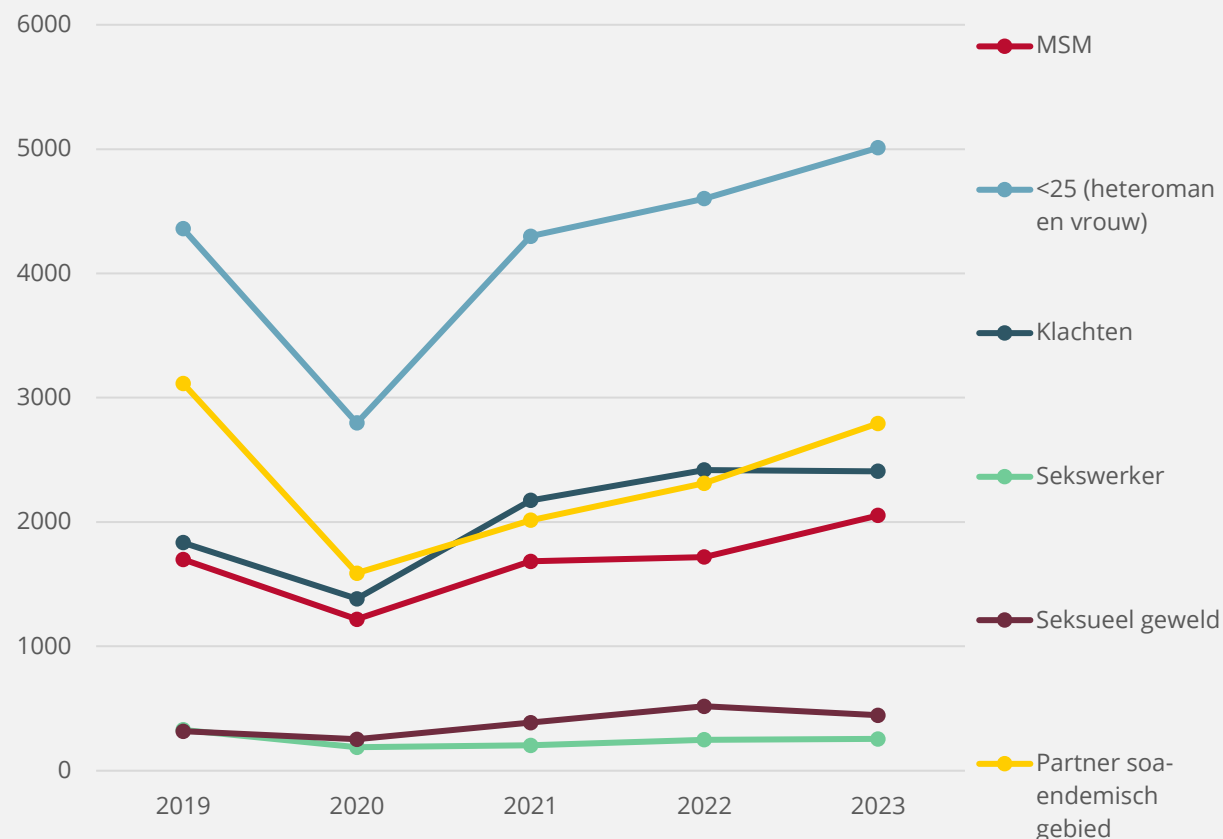
Het CSG ziet bijna elke risicogroep meer dan in 2019

Voor mannen die seks hebben met mannen (MSM), jongeren onder de 25, mensen met klachten, en mensen die te maken hadden met seksueel geweld is het aantal consulten gestegen in 2023 ten opzichte van 2019. Dat is niet het geval voor sekswerkers en mensen met een partner afkomstig uit soa-endemisch gebied. De grootste stijging zat in de groep mensen die te maken hebben gehad met seksueel geweld (40%) en mensen met klachten (31%). De stijging is te verklaren vanuit het nieuwe beleid van het CSG. Dit nieuwe beleid werd in 2019 ingevoerd om transmissieketens effectiever te doorbreken met gelimiteerde capaciteit. Vanaf 2019 was er meer aandacht voor mensen met klachten en gewaarschuwde mensen. Risicogroepen kunnen overlappen: iemand onder de 25 jaar met klachten valt in beide groepen.¹ Dit verklaart de toename in het aantal consulten voor meerdere risicogroepen. In [bijlage 1](#) is een lijst opgenomen met risicogroepen.

Ruim 60% van de soa-consulten is met mannen

In de uitsplitsing naar seksuele voorkeur in combinatie met geslacht, blijkt dat in 2023 63% van de bezoekers man is en 37% vrouw. De groep mannelijke bezoekers is onder te verdelen in MSM en mannen die seks hebben met vrouwen (MSV). Zij maken respectievelijk 42% en 21% van het aantal consulten uit. Transgender personen maken maar een heel klein onderdeel uit van alle consulten (ongeveer 1%).

Aantal soa-consulten naar doelgroep

Bron: CSG Haaglanden

Vrouwelijke bezoekers van het CSG zijn het vaakst hoogopgeleid

Van de risicogroepen die het CSG ziet, was in 2023 ongeveer 51% van de MSM en 52% van de vrouwen hoogopgeleid. Hierbij gaat het naar verwachting veelal om studenten. Van de groep MSM is 29% hoogopgeleid.² Iets minder dan een derde van de transgender personen die het CSG bezocht, was hoog opgeleid (32%). CSG Haaglanden ziet vrijwel uitsluitend transgender personen die sekswerk doen, vaak zonder legale status.

¹ De groepen MSM en <25 kunnen als enige niet overlappen.

² Een groot deel van de groep MSM ontvangt soa-zorg via een zogenaamd Man Tot Man consult. Bij dit consulttype ontbrak de registratie van opleidingsniveau veelal. Het percentage hoogopgeleide MSM is daarom naar verwachting niet representatief.

Vindpercentages per soa | Het Big Five vindpercentage stijgt

Vindpercentage als indicator

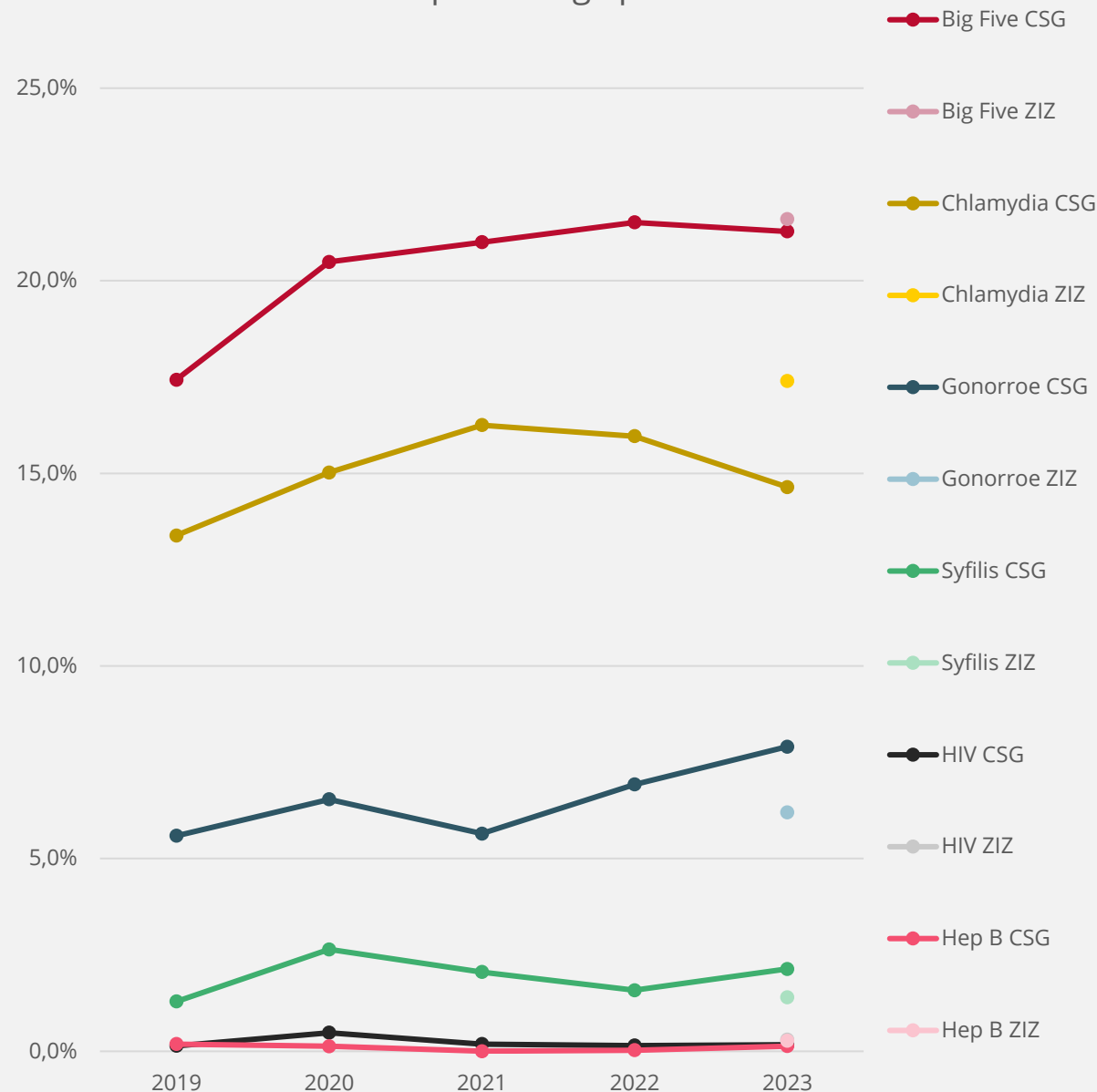
Soa's kunnen (in bijzondere gevallen) ernstige gevolgen hebben als ze niet of niet op tijd worden behandeld, zoals onvruchtbaarheid of aantasting van het immuunsysteem. Bovendien roepen soa's in sommige gevallen ook schaamte op. Daarmee dragen ze negatief bij aan seksuele gezondheid. Beschikbare data over vindpercentages komen vanuit CSG Haaglanden en Zinnige Infectiezorg (ZIZ). ZIZ is een non-commercieel zorgproject, mogelijk gemaakt door ZonMW, CZ en GGD Haaglanden. Het doel is om soa-zorg goedkoper, laagdrempeliger en sneller te maken. Bij het CSG en ZIZ komen specifieke groepen mensen vaker, en deze data zijn dus niet representatief voor alle inwoners uit de regio. Daarom is ook een kwalitatief beeld vanuit huisartsen toegevoegd.¹

Het vindpercentage stijgt, maar vlakt af

Het Big Five vindpercentage is het percentage soa-consulten met tenminste één soa-diagnose voor chlamydia, gonorroe, syfilis, hiv of hepatitis B. Het Big Five vindpercentage bij het CSG is gestegen van 17,4% in 2019 tot 21,3% in 2023. Met name van 2019 naar 2020 is een grote stijging zichtbaar. De stijging in vindpercentages kan verklaard worden door een wijziging van het beleid van het CSG, de strengere triage (in verband met corona) of doordat er meer soa's gevonden worden. Het vindpercentage blijft sinds 2020 relatief stabiel, met tot 2022 een hele lichte toename. In 2023 is het vindpercentage met 0,2 procentpunt afgenomen ten opzichte van 2022.

9 ¹We hebben een kwalitatief beeld toegevoegd, omdat er geen representatieve huisartsendata beschikbaar was voor alle gemeenten. Meer toelichting op de methode staat in de bijlage.

Vindpercentage per soa

Bron: CSG Haaglanden en ZIZ. De ZIZ gegevens geven we alleen weer voor 2023, omdat dit het eerste volledige jaar is waarin ZIZ soa-zorg heeft geleverd.

Vindpercentages per soa | Hoger vindpercentage gonorroe en syfilis

Stijging vindpercentages gonorroe en syfilis, stabilisatie chlamydia

De algehele stijging van het vindpercentage sinds 2019 wordt vooral verklaard door een toename van chlamydia en gonorroe. Vanaf 2019 nam het vindpercentage van chlamydia ieder jaar toe. Deze stijging stokte in 2022 en in 2023 daalt dit vindpercentage weer. Vanaf 2021 nam het vindpercentage gonorroe toe (van 5,6% in 2021 tot 7,9% in 2023). Ook voor syfilis is het vindpercentage bij het CSG gestegen van 1,3% in 2019 tot 2,1% in 2023. Deze tegengestelde bewegingen in vindpercentages houden het big-five vindpercentage van het CSG relatief stabiel.

Vindpercentages ZIZ relatief vergelijkbaar met CSG Haaglanden

Bij ZIZ ligt het vindpercentage syfilis (1,6%) en gonorroe (6,3%) in 2023 iets lager dan bij het CSG. Het vindpercentage chlamydia lag juist net wat hoger (17,3% in 2023) dan bij het CSG. Belangrijk is dat in de gegevens van ZIZ ook thuishuizen zijn opgenomen, daarbij is het vindpercentage over het algemeen lager. Dat heeft er mee te maken dat mensen met een hoog risico op soa meestal op locatie gezien worden. Het gepresenteerde vindpercentage van ZIZ is hierdoor niet een-op-een vergelijkbaar met het vindpercentage van het CSG. Een andere reden dat de vindpercentages van ZIZ en het CSG niet een-op-een vergelijkbaar zijn, is dat bij het ZIZ ook mensen buiten hoogrisicogroepen kunnen komen testen. Het overgrote merendeel van de groepen die het ZIZ ziet, komen overigens wel overeen met de ASG-doelgroepen. Van de mensen die komen testen uit Den Haag valt 77% in één van de ASG-groepen.

Huisartsen zien vooral veel chlamydia en gonorroe

De huisartsen die we in deze steekproef spraken, zien alle verschillende soa's voorbijkomen in hun praktijk, variërend van syfilis tot Mpox. Huisartsen zien met name gonorroe en chlamydia, en zien de positieve testuitslagen van deze soa's ook toenemen. Dit is vooral het geval bij jongeren, die soms in korte tijd meerdere keren langskomen voor een soa-test.

Vindpercentage naar risicogroep | Hoogste onder gewaarschuwden en mensen met klachten

Het vindpercentage is toegenomen voor elke risicogroep

Het vindpercentage is onder elke risicogroep toegenomen sinds 2019 en bereikte een hoogtepunt in 2020/2021. Inmiddels lijkt het gemiddelde vindpercentage te stabiliseren. Dat komt omdat het vindpercentage van sommige soa's daalt, terwijl dit van andere soa's stijgt. De algehele stijging zet zich nu wel nog licht door onder de groep jongeren onder de 25.

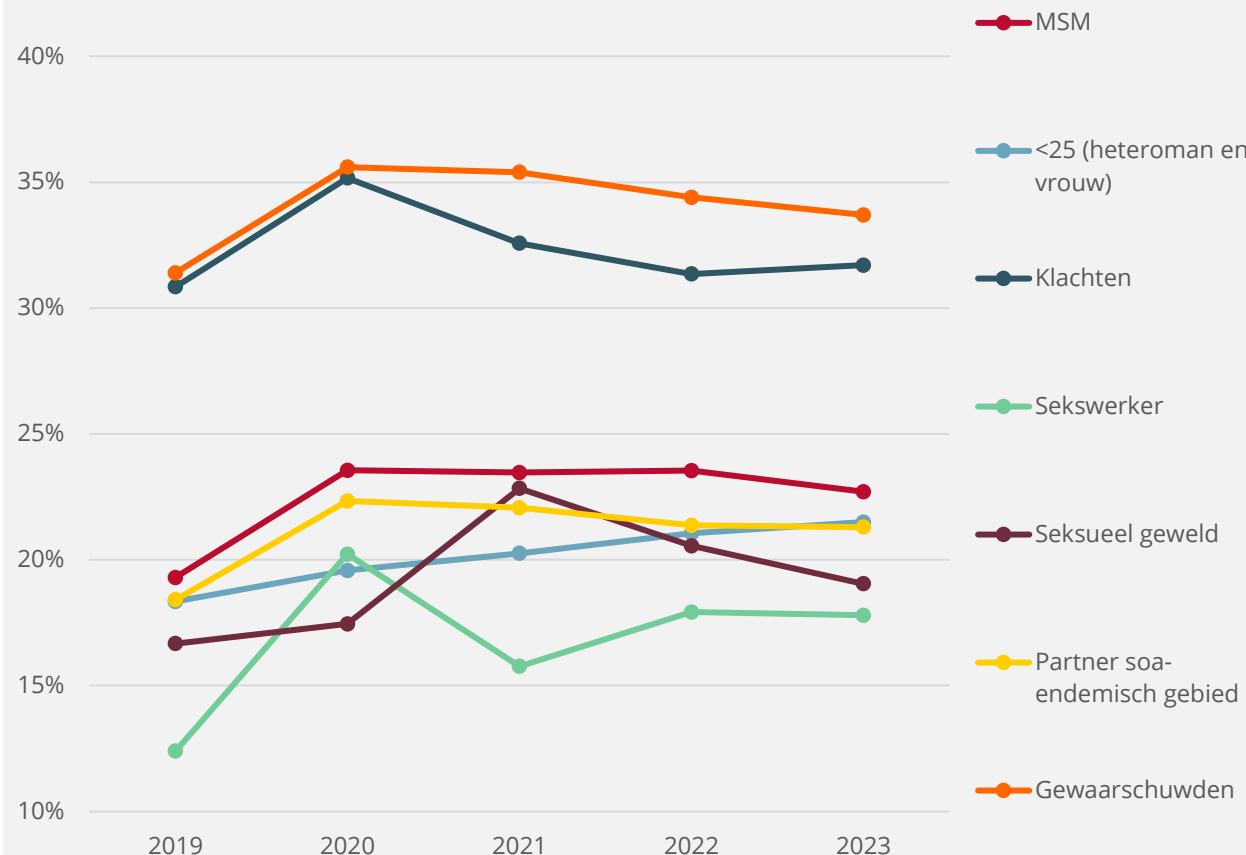
Onder risicogroepen zijn dezelfde trends zichtbaar

Bij elke risicogroep zien we een toename van gonorroe in 2023 ten opzichte van 2022. Ook het vindpercentage syfilis is met uitzondering van de groep sekswerkers onder alle groepen in 2023 sterk gestegen ten opzichte van 2022. Tegelijkertijd is voor alle risicogroepen wel een afname van chlamydia zichtbaar. Deze heffen elkaar in het algemene beeld (vindpercentage Big Five) enigszins op. Chlamydia is echter de minst schadelijke soa; het geheel is daarom nu zorgelijker dan voorheen.

Jongeren onder de 25 hebben steeds meer soa's

Het vindpercentage onder de groep jongeren onder de 25 is sinds 2018 met een opmars bezig. Op bijna alle soa's (met uitzondering van hiv) is het vindpercentage in de afgelopen vijf jaar gestegen tot 21,5% in 2023 bij het CSG. Bij ZIZ was het vindpercentage voor deze groep in 2023 iets hoger (25%). Dat kan komen door aangepast triagebeleid, maar bijvoorbeeld ook doordat jongeren minder condooms gebruiken, minder bang zijn voor soa's of meer seksuele contacten hebben. Of een combinatie hiervan. Op de lange termijn is deze trend (hoger vindpercentage) zeer onwenselijk. Niet alleen wegens soa's, maar ook omdat het risico op ongewenste zwangerschap toeneemt.

Vindpercentage Big Five bij CSG Haaglanden

Bron: CSG Haaglanden. Let op: as begint bij 10%.

Over het algemeen hoogste vindpercentage onder gewaarschuwden en mensen met klachten

Logischerwijs is het vindpercentage het hoogste onder mensen die gewaarschuwd zijn (33,7%) of klachten hebben (31,7%): zij komen naar het CSG omdat ze aanwijzingen hebben dat ze een soa kunnen hebben. Bij ZIZ liggen deze vindpercentages iets lager (21% en 19%). Ook voor MSM ligt het gemiddelde vindpercentage bij het CSG hoog, bij ZIZ is dit nog iets hoger (28%).

Vindpercentage naar migratieachtergrond | Onder bijna alle migratieachtergronden neemt het vindpercentage sterk toe

Het vindpercentage neemt onder bijna elke migratieachtergrond toe

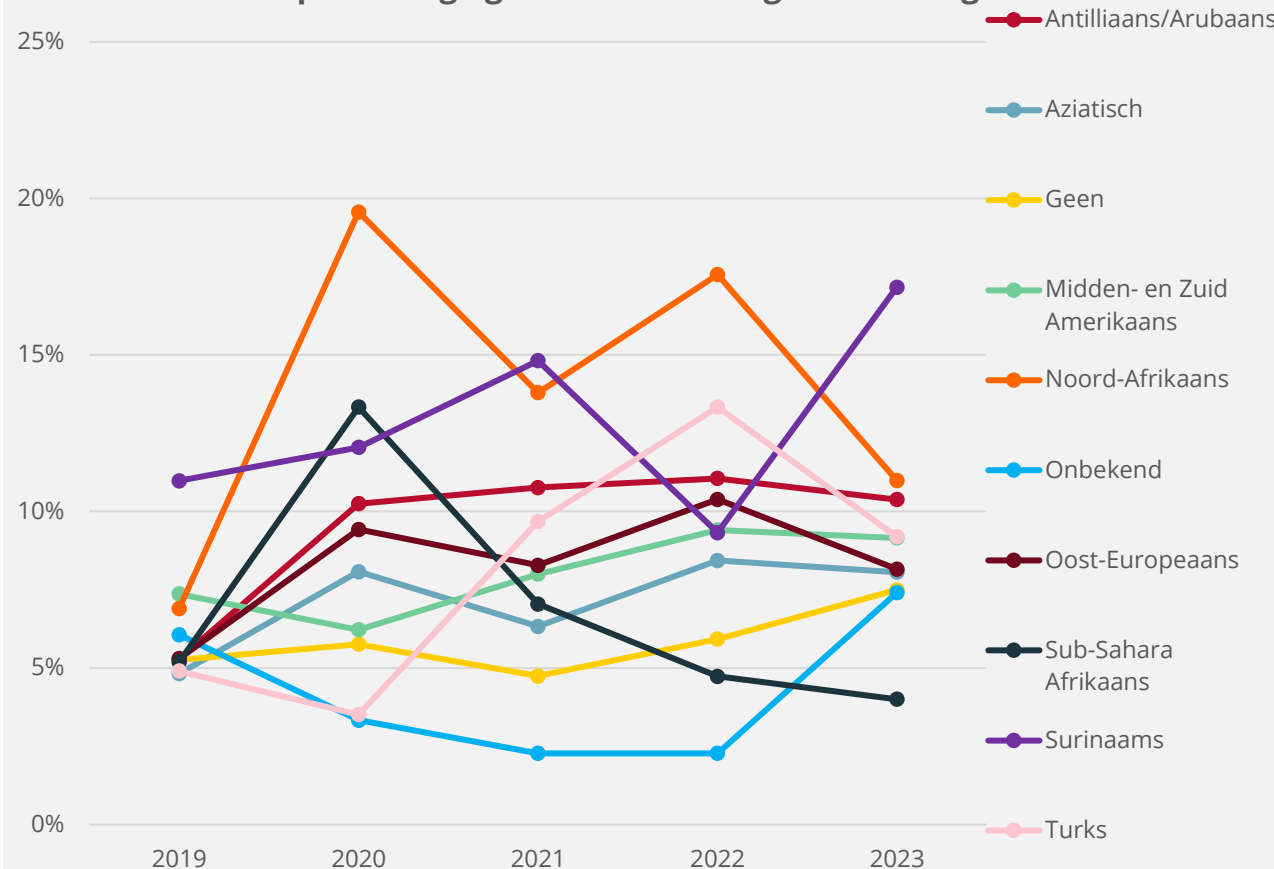
CSG Haaglanden houdt in haar data een uitsplitsing naar tien verschillende migratieachtergronden bij. Over de breedte genomen hebben alle migratieachtergronden (gemiddeld over alle soa's) in 2023 een hoger vindpercentage dan in 2019. De enige uitzondering hierop zijn mensen met een sub-Sahara Afrikaanse migratieachtergrond. De toename kan komen door nieuw beleid in 2019, strengere triage op het CSG in 2020 (waardoor alleen de mensen met hoog risico gezien worden) of doordat er daadwerkelijk meer soa's zijn.

De toename wordt verklaard door de stijging in chlamydia en gonorroe

De grootste verklarende factor voor de toename van het algemene vindpercentage is de toename in chlamydia- en gonorroediagnoses. De grafiek laat zien dat het vindpercentage gonorroe sinds 2019 onder alle groepen is toegenomen. Het vindpercentage chlamydia is in 2023 het hoogste onder mensen met een Turkse migratieachtergrond (18,4%), en gonorroe was het hoogste onder mensen met een Surinaamse achtergrond (17,2%). Onder mensen met een Midden- en Zuid Amerikaanse migratieachtergrond lag het vindpercentage syfilis in 2023 op 5,9%. Onder een groot aantal groepen (o.a. Antilliaans/ Arubaans, Midden- en Zuid Amerika, Sub-Sahara Afrika, Oost-Europeaans, geen migratieachtergrond, Surinaams) stijgt het vindpercentage voor syfilis. Vooral onder de groep mensen met een Turkse migratieachtergrond is het vindpercentage toegenomen. Voor een soa als chlamydia steeg het vindpercentage zelfs van ongeveer 9,8% in 2019 naar 18,4% in 2023. Voor gonorroe ging het om een stijging van ongeveer 4,3 procentpunt.¹

¹ Het CSG ziet relatief weinig mensen met een Turkse migratieachtergrond. Daardoor zijn deze cijfers gevoeliger voor fluctuaties.

Vindpercentage gonorroe naar migratieachtergrond

Bron: CSG Haaglanden. Let op: Voor de groepen onbekend, Noord-Afrikaans en Turks, zijn er minder dan 100 consulten per jaar. Daardoor zijn de vindpercentages gevoelig voor fluctuaties.

Huisartsen zien relatief weinig mensen met een migratieachtergrond op het gebied van seksuele gezondheid

Op basis van een kleine steekproef onder huisartsen in de regio Haaglanden blijkt dat zij relatief weinig mensen met een migratieachtergrond spreken met betrekking tot seksuele gezondheid. Het onderwerp komt in mindere mate aan bod, of er is weinig ruimte voor een dergelijk gesprek. Het onderwerp lijkt in mindere mate door de patiënt zelf aangesneden te worden.

Vindpercentage naar gemeente | Het vindpercentage neemt toe in bijna alle H9 gemeenten

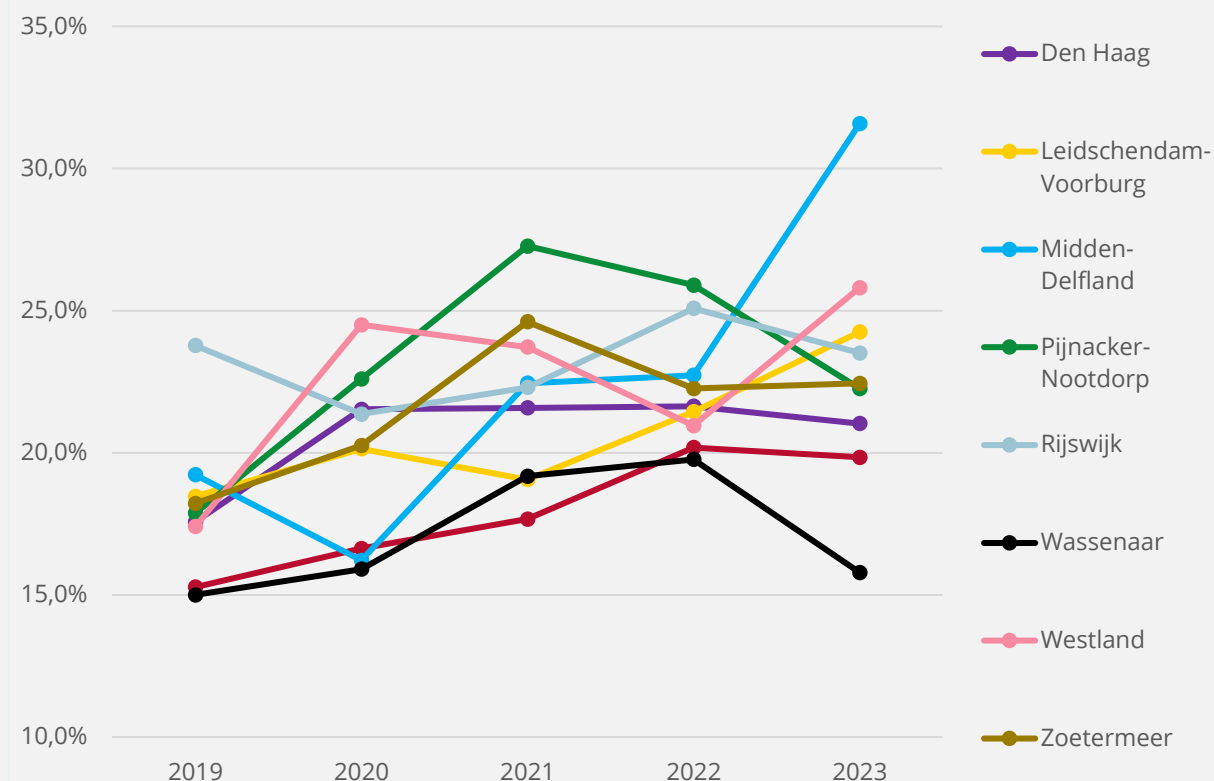
Behalve gemeente Rijswijk heeft elke gemeente een toename in vindpercentage

Met uitzondering van gemeente Rijswijk is in alle gemeenten het vindpercentage van de *Big Five* bij CSG Haaglanden in 2023 gestegen ten opzichte van 2019¹. De gemiddelde stijging in de regio is substantieel (ongeveer 4,9%²), zeker voor een korte periode van vijf jaar. De toename vlakt voor vijf gemeenten wel af, richting een absoluut hoger niveau dan vijf jaar geleden. Wederom kan deze stijging zowel veroorzaakt worden door een aanpassing in het beleid en/of een toename van het aantal soa's.

Gemeente Westland kent de grootste stijging in vindpercentage

Op het eerste gezicht kent gemeente Wassenaar de kleinste toename in vindpercentage (0,8 procentpunt) en gemeente Midden-Delfland de grootste (12,3 procentpunt). Dit zijn echter ook de twee gemeenten met het kleinste aantal afgenomen testen, waardoor de vindpercentages minder betrouwbaar zijn. Van de gemeenten met voldoende omvang in het aantal testen heeft vooral de gemeente Westland een grote toename in het vindpercentage. Daar is het percentage in vijf jaar tijd met 8,4 procentpunt gestegen. De overige toenames liggen dicht bij elkaar, variërend van een toename van 3,5 procentpunt in Den Haag tot een toename van 5,8 procentpunt in Leidschendam-Voorburg.

Vindpercentage Big Five soa bij CSG Haaglanden

Bron: CSG Haaglanden. Let op: as begint bij 10%.

Chlamydia en gonorroe in Westland, Delft en Den Haag zorgen voor de grootste toename

De grootste verklarende factor voor de toename van het algemene vindpercentage, is – zoals hiervoor ook beschreven – de toename in chlamydia- en gonorroediagnoses. De toename van het aantal chlamydiadiagnoses is het hoogste in de gemeente Westland. Het aantal diagnoses nam hier in vijf jaar tijd met 9,3 procentpunt toe tot 20,9%. De toename van het aantal gonorroediagnoses is het grootst in Delft en Den Haag. Hier wonen relatief veel studenten en gonorroe komt steeds meer voor onder jongeren.

¹ Het vindpercentage is hier berekend als het percentage soa-consulten met tenminste één soa-diagnose voor chlamydia, gonorroe, syfilis, hiv of hepatitis B.

² Dit is het ongewogen gemiddelde van de negen gemeenten.

Vaccinaties | Het aantal gezette vaccinaties bij het CSG neemt toe

Vaccinaties als indicator

Het aantal vaccinaties voor hepatitis B en HPV kan een indicator zijn voor de seksuele gezondheid in een regio. Mensen die door seksueel contact een groter risico lopen op hepatitis B kunnen bij het CSG terecht voor een vaccinatie. Het gaat dan om mannen die seks hebben met mannen en sekswerkers. Een hoge vaccinatiegraad is belangrijk om mensen te beschermen tegen deze ziektes.

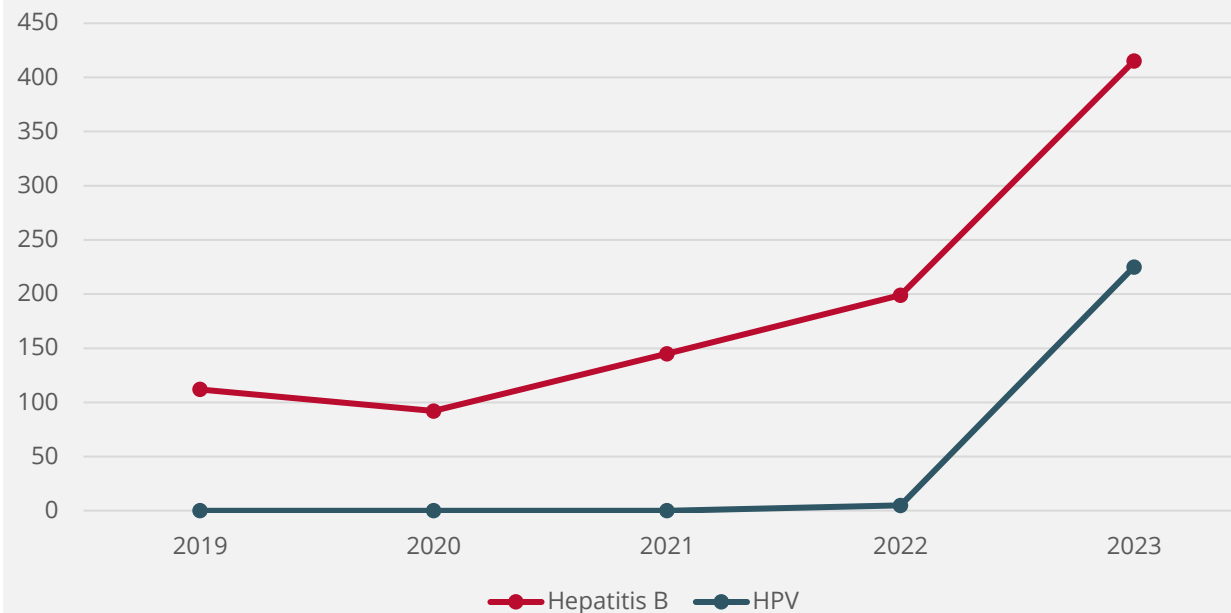
De gegevens over vaccinaties gaan om het aantal cliënten met een eerste prik

De vaccinatie tegen HPV bestaat uit twee prikken. De vaccinatie tegen hepatitis B bestaat uit drie prikken en is gratis. De grafiek laat het aantal cliënten met een eerste gezette vaccinatie zien, wat gebruikt wordt als indicator voor het aantal cliënten dat zich laat vaccineren.

Het aantal hepatitis B vaccinaties is flink toegenomen

Ten opzichte van 2019 is het aantal hepatitis B vaccinaties in 2023 flink toegenomen van 112 tot 415. Zowel absoluut als relatief gezien is de grootste toename zichtbaar in 2023 (415) ten opzichte van 2022 (199): een stijging van 109%. GGD Haaglanden heeft in deze periode actief ingezet op het verhogen van het aantal hepatitis B vaccinaties.

Aantal cliënten met een eerste vaccinatie bij CSG Haaglanden

Bron: CSG Haaglanden

De eenmalige uitbreiding van de HPV-vaccinaties is duidelijk zichtbaar

In lijn met het landelijk beleid is het aantal HPV-vaccinaties (tegen o.a. baarmoederhalskanker) sterk gegroeid. In 2022 en 2023 was er een eenmalige uitbreiding van gratis HPV-vaccinaties voor jongvolwassenen tot en met 26 jaar, waar in 2023 zo'n 225 jongeren van gebruik maakten. De campagne eindigde in juni 2024.

PrEP-zorg | Steeds meer mensen ontvangen PrEP-zorg

PrEP-zorg als indicator

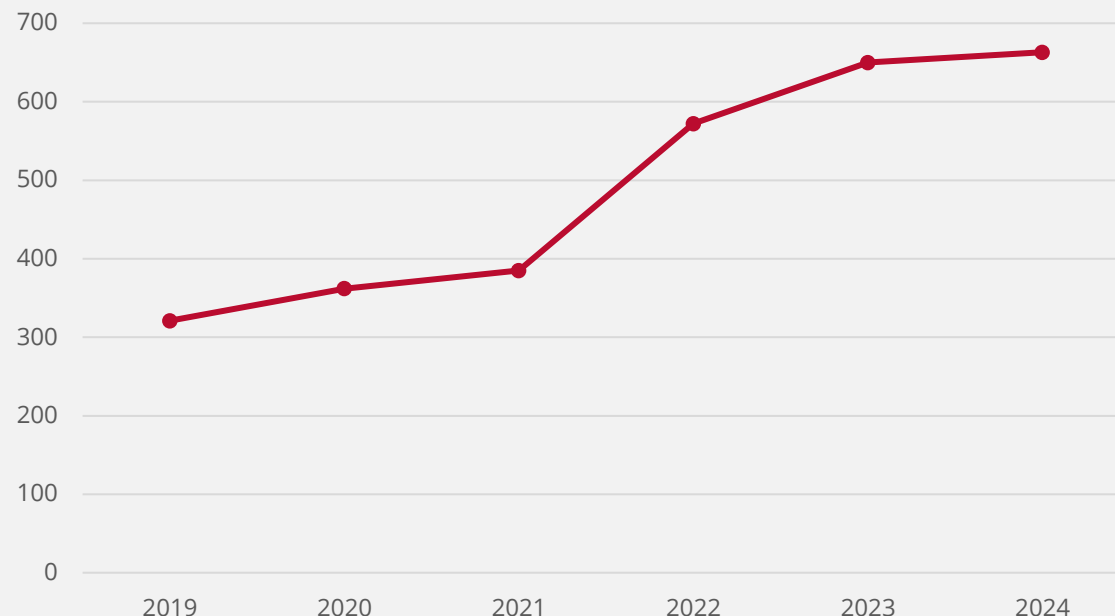
PrEP is een medicijn waarmee hiv voorkomen kan worden. PrEP werkt niet tegen bestaande hiv-infecties, maar is bedoeld voor mensen die een verhoogd risico lopen om hiv te krijgen, bijvoorbeeld mannen en transgender personen die seks hebben met mannen of transgender personen. In 2019 startte een landelijke PrEP-pilot, waarbij GGD'en subsidie ontvingen voor het bieden van PrEP en PrEP-zorg (testen op soa's en de werking van de nieren) aan maximaal 8.500 mensen. Sinds 1 augustus 2024 is de landelijke pilot afgelopen en bieden CSG's blijvend PrEP-zorg vanuit de ASG regeling. Er is nu geen grens meer aan het aantal PrEP-gebruikers, er zijn alleen beperkingen door het budget. Daarnaast betalen PrEP-gebruikers de medicatie nu zelf.

Het aantal cliënten dat PrEP-zorg ontvangt is gestegen

Sinds de start van de PrEP-regeling is het aantal cliënten dat PrEP-zorg ontvangt bij CSG Haaglanden flink toegenomen van ruim 300 cliënten in 2019 tot ruim 600 cliënten in 2023. Daarnaast ontvingen 118 cliënten vanaf 2022 PrEP-zorg via ZIZ.

Omdat de PrEP-pilot ruimte bood aan een beperkt aantal cliënten, kon CSG Haaglanden niet iedereen bedienen. CSG Haaglanden werkte in 2024 met een zogenaamde interesselijst voor PrEP-zorg. Dat betekent dat de cijfers over PrEP-zorg vooral iets zeggen over de capaciteit van CSG Haaglanden, en niet zo zeer over de daadwerkelijke interesse in PrEP-zorg. In juli 2024 stonden 32 mensen op de interesselijst. De meeste geïnteresseerden komen uit gemeente Den Haag.

Aantal unieke cliënten in PrEP-zorg bij CSG Haaglanden

Bron: CSG Haaglanden

Cliënten komen vanuit elke gemeente voor PrEP-zorg

In elke gemeente uit de regio is het aantal PrEP-consulten bij het CSG toegenomen, met de grootste stijging in gemeente Den Haag. In de ruime meerderheid (84%) van de PrEP-consulten bij het CSG is de cliënt ouder dan 25 jaar. Voor PrEP-consulten is het vindpercentage van chlamydia, gonorroe en syfilis in 2023 gedaald ten opzichte van 2019.

Meer interesse in PrEP-zorg dan hier zichtbaar

Bij ZIZ hebben alleen al in de maanden april tot juni 2024 in regio Haaglanden 234 personen aangegeven interesse te hebben in PrEP. Daarnaast werkt het CSG met een wachtlijst, en bieden huisartsen ook PrEP-zorg. Dat betekent dat er meer mensen PrEP-zorg ontvangen dan hier zichtbaar is. Uit de bovenstaande gegevens kunnen we concluderen dat er veel interesse is in PrEP-zorg, en dat er in alle waarschijnlijkheid nog te weinig aanbod is.

/Andersson Elffers Felix

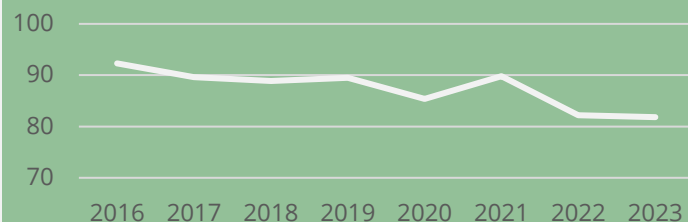
2. Anticonceptie en zwangerschap

Overzicht | Anticonceptie en zwangerschap in cijfers

Geboortecijfers

Geboortecijfer per 1000 inwoners in de regio
Haaglanden

Tienermoeders

122

Moeders van 19 jaar en jonger
in regio Haaglanden (2023)

Sense-consulten met vragen over anticonceptie¹

In 189 consulten

ging een vraag over (o.a.)
anticonceptie (2023)

Aantal abortussen

12 afbrekingen

Per 1000 inwoners in de provincie
Zuid-Holland (2022)

Gemeenten aangesloten bij Nu Niet Zwanger

5/9

Gemeenten doen mee (2024)

Geboortecijfers | Minder geboortes in de regio Haaglanden

Geboortecijfers als indicator

Het aantal geboortes kan een indicator zijn voor de seksuele gezondheid in een regio. Er zijn veel factoren die een groter effect hebben op het aantal geboortes dan seksuele gezondheid, zoals de economische situatie van mensen, kansen op de arbeidsmarkt en beschikbare woningen. Aangezien geboortes een belangrijke consequentie zijn van seksuele activiteit zijn ze wel opgenomen als indicator.

Het aantal geboren kinderen in de regio neemt af

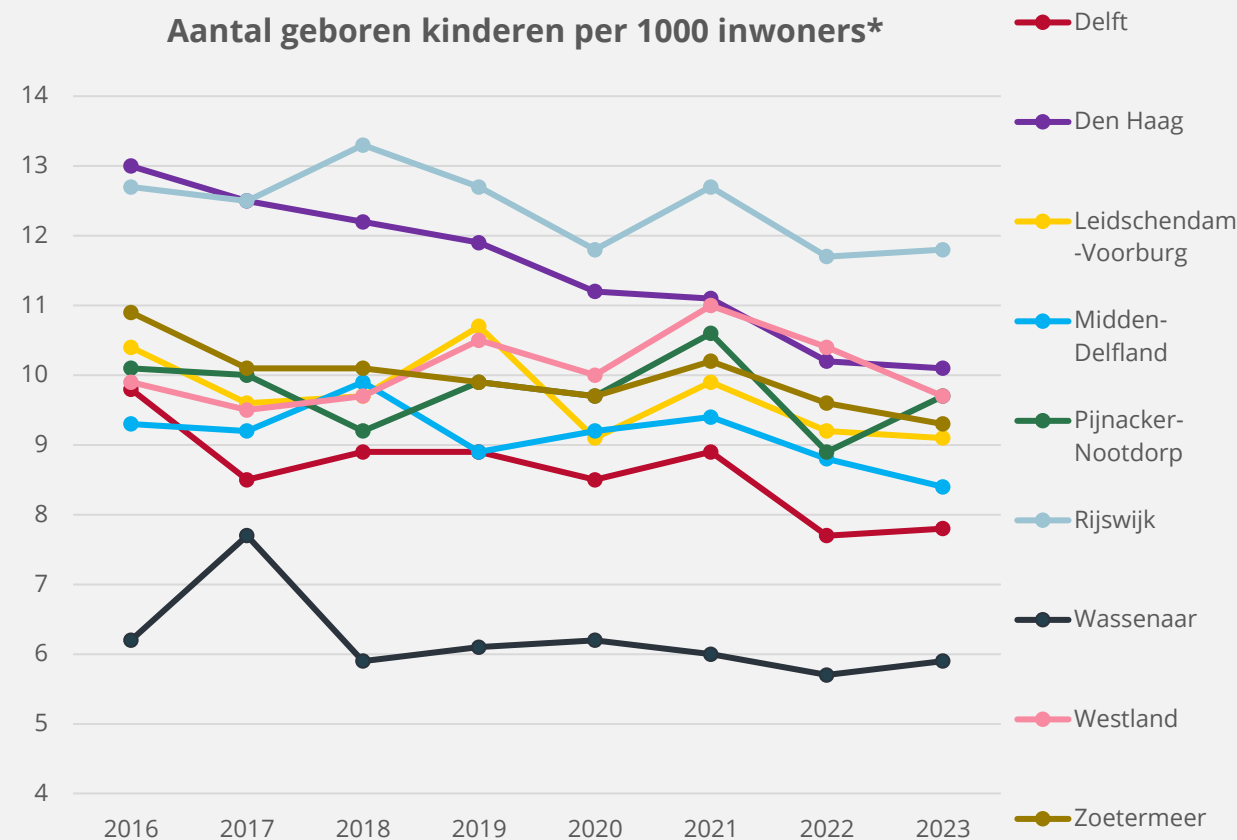
Het aantal geboren kinderen in de regio Haaglanden neemt ieder jaar af¹. In 2023 werden er bijvoorbeeld 11.122 kinderen geboren, ten opzichte van 12.465 in 2016. Dit past bij het landelijke beeld van een daling in het aantal geboren kinderen.

De absolute toe- en afname verschilt tussen gemeenten

De verdeling tussen gemeenten verschilt: in gemeente Delft, Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland en Zoetermeer nam het aantal geboren kinderen af. In Wassenaar bleef het aantal stabiel, en in Rijswijk, het Westland en Pijnacker-Nootdorp nam het aantal geboren kinderen in absolute zin juist een klein beetje toe.

In 2021 was landelijk een piek te zien in het aantal geboortes. Dit jaar telde het hoogste aantal geboorten in tien jaar tijd. De meest waarschijnlijke verklaring hiervoor is de start van de covid-pandemie in 2020. In Haaglanden is deze piek niet terug te zien.

Aantal geboren kinderen per 1000 inwoners*

Bron: StatLine, Regionale kerncijfers Nederland. Let op: as begint bij 4.

*Het gaat hier om het aantal levend geboren kinderen.

Relatief gezien is in elke gemeente een afname van het aantal geboren kinderen

Waar absoluut gezien nog een stijging te zien was in het aantal geboortes in verschillende gemeenten, is dat relatief ten opzichte van het aantal inwoners niet het geval. Het aantal geboren kinderen per 1000 inwoners is in 2023 in *elke* gemeente lager dan in 2016. De grootste afname is zichtbaar in de gemeente Den Haag (22% ten opzichte van 2016), de kleinste afname (2% ten opzichte van 2016) is in de gemeente Westland.

¹ Het gaat hier om het aantal levend geboren kinderen.

Tienermoeders | Het aantal tienermoeders daalt, maar is op veel plekken in de regio hoger dan landelijk

Tienermoeders als indicator

Het aantal tienermoeders zegt iets over de seksuele activiteit van tieners. Het ontbreken van seksuele voorlichting of beperkte toegang tot voorbehoedsmiddelen kan bijdragen aan het aantal tienerzwangerschappen.

Het aantal tienermoeders daalt in de regio Haaglanden

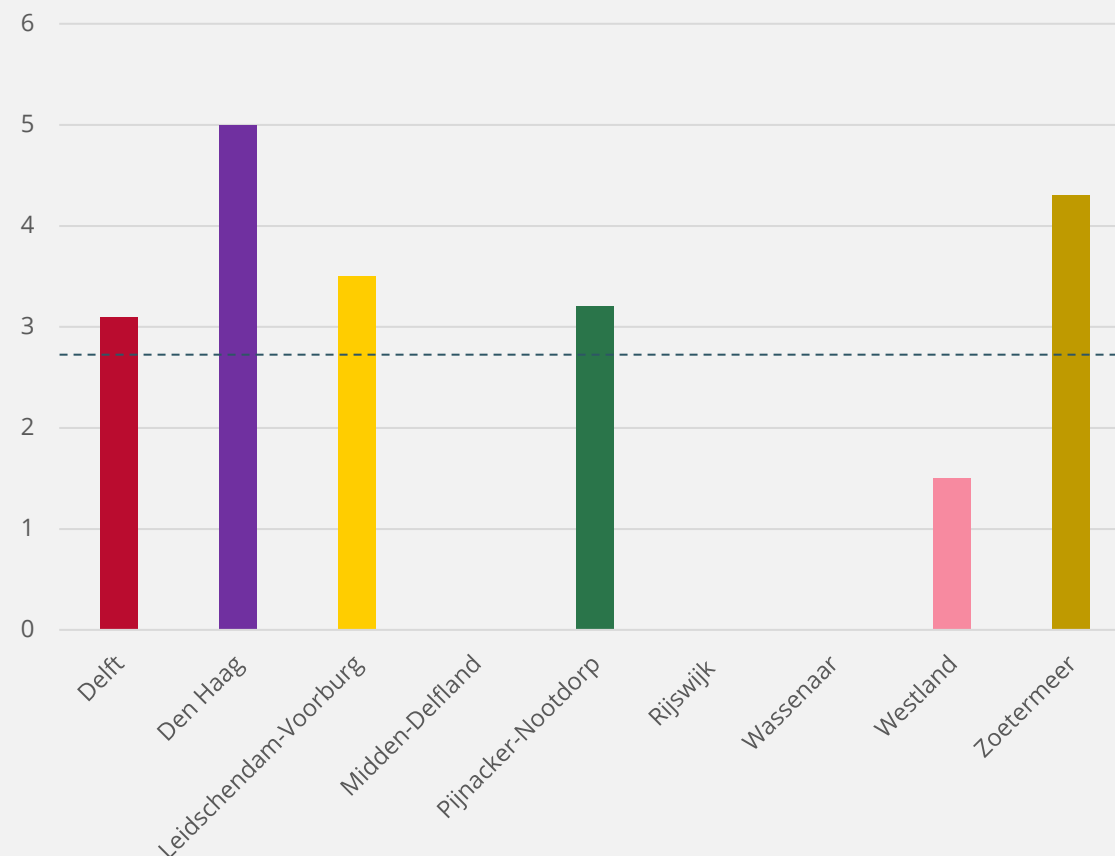
In regio Haaglanden is het totale aantal tienermoeders (moeders van 19 jaar en jonger) gedaald van 154 in 2019 tot 122 in 2023. Dit past in de landelijke trend waarin een daling te zien is van het aantal tienermoeders.

In bijna elke gemeente in de regio Haaglanden is het aantal tienermoeders gedaald. Alleen in Pijnacker-Nootdorp is het aantal een beetje toegenomen, maar omdat dit over hele kleine aantallen gaat, kunnen hier geen conclusies aan worden verbonden.

Het aantal tienermoeders in regio Haaglanden is voor vijf gemeenten hoger dan het landelijke gemiddelde

In Nederland zijn er in 2023 in totaal 2,8 tienermoeders per 1000 meisjes van 15-19 jaar. In regio Haaglanden is dit aantal in vijf gemeenten hoger, variërend van 3,1 in Delft tot 5,0 in Den Haag. In Midden-Delfland en Wassenaar waren in 2023 geen tienermoeders. In Rijswijk is het aantal onbekend.

Relatief aantal tienermoeders per 1000 meisjes (15-19 jaar)

Bron: StatLine, Tienermoeders

Het landelijke cijfer is weergegeven met een stippellijn (2,8). Voor Rijswijk is het aantal tienermoeders onbekend, en in Midden-Delfland en Wassenaar waren er geen tienermoeders.

Consulteren anticonceptie | De meeste Sense-vragen betreffen anticonceptie

Consulteren met hulpvraag anticonceptie als indicator

Het CSG biedt voor jongeren onder de 25 het Sense spreekuur. Hierin kunnen jongeren vragen stellen over alles wat met seks te maken heeft. En kunnen zij dus zowel preventief hulp als directe zorg krijgen op het gebied van seksuele gezondheid. Deze consulteren worden aangeboden op locatie in gemeente Delft, Den Haag en Zoetermeer.

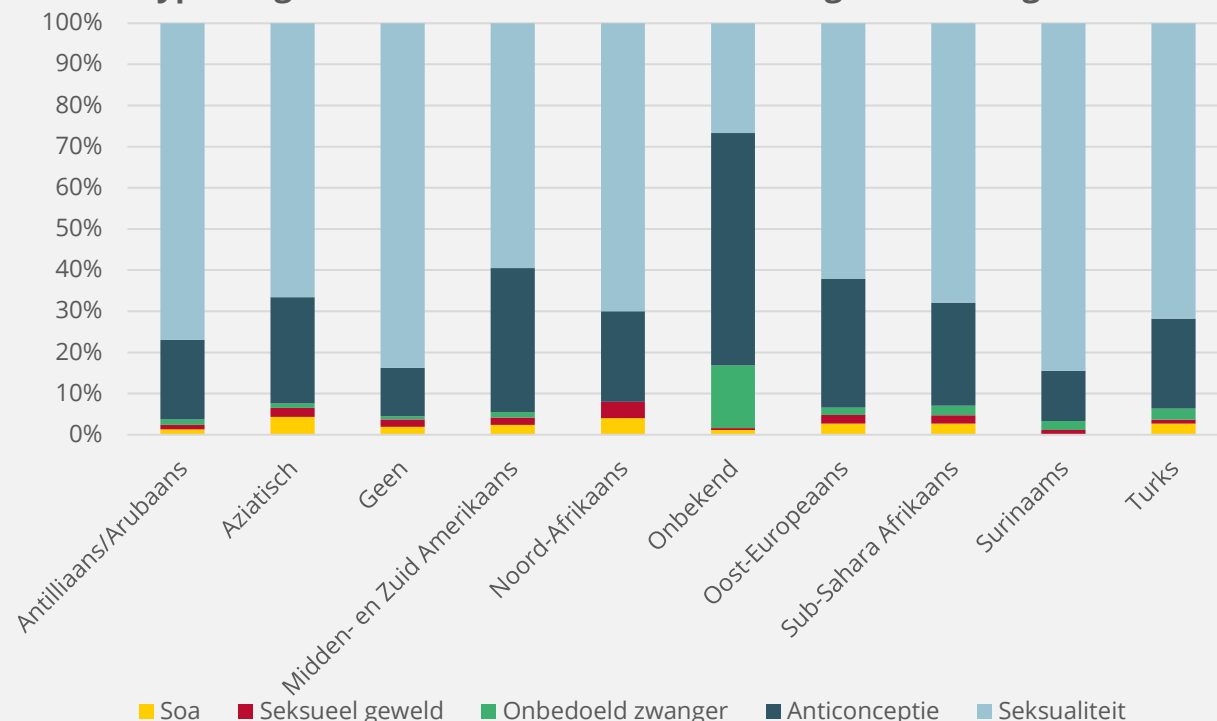
Veel vragen van jongeren gaan over anticonceptie

In de Sense-consulteren kunnen jongeren onder 25 jaar vragen stellen over verschillende onderwerpen, zoals seksualiteit, anticonceptie, seksueel geweld, (onbedoelde) zwangerschap, seksueel grensoverschrijdend gedrag of soa's. In 2023 ging 40% van de vragen over onder andere anticonceptie. In totaal waren dat 189 vragen. In 44% van de gevallen ging het over seksualiteit, en 10% van de gevallen (onbedoelde) zwangerschap. Op pagina 29 gaan we op deze cijfers in.

Anticonceptie was tot 2022 de meest besproken hulpvraag

Tussen 2019 en 2022 was elk jaar anticonceptie de meest besproken hulpvraag; er waren toen tussen de 334 en 189 vragen met betrekking tot dit thema. De vragen gaan dan over mogelijke vormen van anticonceptie, zoals de pil, spiraal of condoom. Het aandeel van de vragen dat over anticonceptie gaat neemt steeds verder af. In 2019 ging 74% van de vragen over anticonceptie, in 2023 was dit nog maar 40%. In 2023 is het eerste jaar dat anticonceptie niet de meest besproken hulpvraag is, maar seksualiteit (44%).

Type vragen seksualiteit 2019-2022 naar migratieachtergrond

Bron: CSG Haaglanden. Let op: voor deze uitsplitsing gaat het over vragen gesteld in zowel de Sense-consulteren als de gecombineerde Soa-Senseconsulteren.

De rangschikking van meest gestelde hulpvragen verschilt nauwelijks tussen verschillende migratieachtergronden

Ook keken we naar de type vragen die mensen met verschillende migratieachtergronden stelden in de periode 2019-2022. Hierin zitten zowel Sense-consulteren als gecombineerde soa- en Sense-consulteren (consulteren waarin mensen zowel een soa-test komen doen, en vervolgens ook vragen over seksualiteit kunnen stellen). Daardoor is het percentage vragen met betrekking tot seksualiteit een stuk hoger dan in de Sense-consulteren. Dit kan dus niet één-op-één met elkaar vergeleken worden.

Wat opvalt is dat tussen mensen met verschillende migratieachtergronden de rangschikking van de meest gestelde hulpvragen nagenoeg hetzelfde blijft (seksualiteit, anticonceptie, onbedoeld zwanger of soa). Van de groep mensen waarvan de migratieachtergrond onbekend is, zijn er juist veel meer vragen over onbedoelde zwangerschap.

Aantal abortussen | Het aantal abortussen in Haaglanden is hoger dan landelijk

Abortussen als indicator

Niet iedereen in Nederland ontvangt de seksuele en reproductieve zorg die nodig is. Dat kan leiden tot ongewenste zwangerschap en abortus. Het aantal abortussen is een indicator van het aantal ongewenste zwangerschappen en daarmee een belangrijke indicator voor seksuele gezondheid.

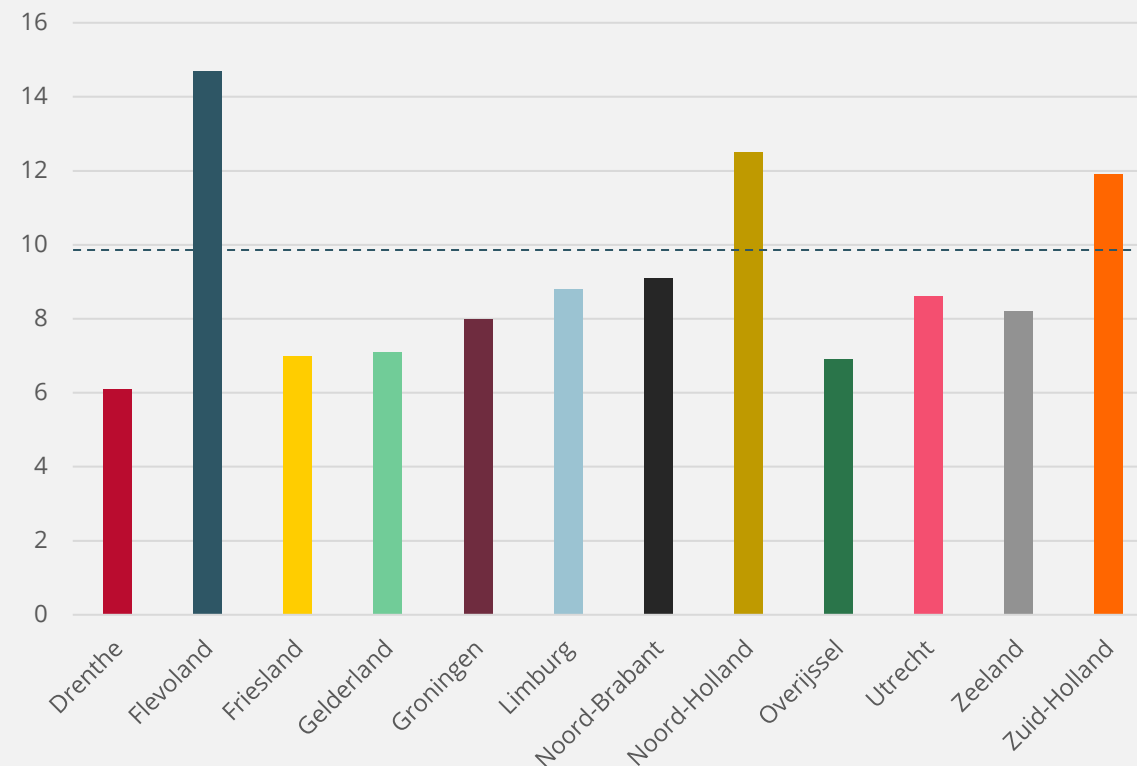
Het abortuscijfer in provincie Zuid-Holland is hoger dan landelijk

Abortuscijfers zijn niet beschikbaar per GGD-regio, maar wel voor elke provincie in Nederland. Daaruit blijkt dat het aantal zwangerschapsafbrekingen in 2022 per 1000 vrouwen naar woonplaats het hoogste is in (1) Flevoland, (2) Noord-Holland en (3) Zuid-Holland. In deze provincies is het abortuscijfer hoger dan het landelijke cijfer. In de provincie Zuid-Holland vallen meerdere GGD-regio's, waaronder GGD Haaglanden.

Landelijk gezien neemt het aantal abortussen toe

Het aantal afbrekingen in Nederland ligt tussen 2011 en 2021 rond de 30.000 per jaar. Opvallend is dat het aantal zwangerschapsafbrekingen in 2022 relatief veel is toegenomen ten opzichte van 2021, een stijging van 14,7%. In 2022 waren er 35.606 zwangerschapsafbrekingen. Vrouwen zonder Nederlandse zorgverzekering (bijvoorbeeld die naar Nederland afreizen voor abortus, arbeidsmigrant zijn, vrouwen op de BES-eilanden of buitenlandse studenten) maken een klein aandeel van deze groep uit (3.528 in 2022).

Aantal zwangerschapsafbrekingen per 1.000 vrouwen van 15 t/m 44 jaar per provincie, naar woonplaats (2022)

Bron: Jaarrapportage Wet afbreking zwangerschap, Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd. Het landelijke abortuscijfer is weergegeven met een stippellijn (9,9).

Deze landelijke toename in het aantal abortussen kan door verschillende factoren verklaard worden. Er waren onder andere meer zwangerschapsafbrekingen bij tieners (2.702 in 2022). In 2019 steeg het aantal afbrekingen onder tieners voor het eerst in zeventien jaar (4% ten opzichte van 2018). Daarvoor was dit juist een dalende lijn.

Ook in provincie Zuid-Holland is in 2022 het abortuscijfer met 10% gestegen ten opzichte van 2021. Ten opzichte van 2019 is het abortuscijfer in Zuid-Holland ongeveer gelijk gebleven (11,9% in 2022 ten opzichte van 12,2% in 2019).

Gemeenten Nu Niet Zwanger | Meer dan de helft van de gemeenten in Haaglanden neemt deel

Nu Niet Zwanger als indicator

Nu Niet Zwanger (NNZ) biedt ondersteuning aan (potentiële) ouders in kwetsbare situaties. Hiermee bieden regio's extra preventieve zorg aan mensen die dit mogelijk nodig hebben.

Nu Niet Zwanger begon als pilot om (potentiële) ouders te ondersteunen

In Nederland wordt één op de vijf vrouwen ongepland zwanger. Bij een groot deel van hen is dit tevens ongewenst.¹ Dat kan onder meer te maken hebben met de kwetsbare situatie waarin zij zich begeven. Daarom is in 2014 NNZ gestart als pilot. Hierin worden kwetsbare (potentiële) ouders ondersteund bij het maken van een keuze over het moment van hun kinderwens. Inmiddels is NNZ door het succes landelijk uitgerold.

Vanuit verschillende disciplines zijn professionals betrokken

Professionals uit verschillende domeinen zijn betrokken bij de aanpak; onder meer vanuit het sociaal domein (zoals verslavingszorg, GGZ-zorg, GGD, wijkteams, dak- en thuislozenzorg, jeugdbescherming en Veilig Thuis). Zij hebben een signalerende functie, en voeren gesprekken met kwetsbaren in de vruchtbare leeftijd over hun kinderwens, anticonceptie en seksualiteit. Daarnaast zijn ook partners vanuit het somatische netwerk betrokken, zoals GGD-artsen, huisartsen, verloskundigen en gynaecologen. Deze professionals moeten flexibel en inzetbaar zijn om een cliënt te kunnen helpen bij vragen over- of behoefte aan anticonceptie.

Gemeenten	Deelnemer NNZ
Delft	Nee
Den Haag	Ja
Leidschendam-Voorburg	Ja
Pijnacker-Nootdorp	Nee
Midden-Delfland	Nee
Rijswijk	Ja
Wassenaar	Nee
Westland	Ja
Zoetermeer	Ja

Bron: Nu Niet Zwanger

In Haaglanden neemt iets meer dan de helft van de gemeenten deel aan het programma

In de regio Haaglanden zijn vier van de negen gemeenten geen deelnemende partij aan het programma Nu Niet Zwanger. Dat houdt in dat in deze regio vijf gemeenten (ongeveer 56%) wel meedoen aan het programma. Dat aantal ligt lager dan het landelijk gemiddelde. Landelijk doen 285 van de 342 gemeenten mee (83%).

Dat betekent dat in deze gemeenten mensen in kwetsbare omstandigheden deze zorg (1) in een andere vorm krijgen of (2) niet krijgen.

A low-angle shot of three young people looking upwards against a bright blue sky with light clouds. On the left, a woman with dark hair and pink highlights wears a bright green tank top. In the center, a man with short dark hair wears a purple and orange jacket. On the right, a man with curly dark hair wears a colorful striped shirt. A dark blue semi-transparent rectangle is overlaid on the right side of the image, containing the section title.

3. Seksualiteit

Overzicht | Seksualiteit

Klik op het onderwerp waar
u naartoe wil navigeren

Prettige seksuele ervaringen onder jongeren 7.0 Geven jongeren hun seksleven gemiddeld ¹	Seks onder achttien jaar 3% Van de 13-14 jarigen heeft vaginale seks gehad ¹	Sexting 15% Van de jongeren doet aan sexting ¹	Consulten seksualiteits- hulpverlening 94% Van de bezoekers was een vrouw (2023)	Aantal contacten via Sense infolijn 51% Minder contacten via Sense infolijn CSG (2018-2023)
Seks tegen de zin onder jongeren 45 Jongeren meldden bij het CSG seks tegen de zin (2023)	Seksueel geweld 216 Acute zorgvragen bij het centrum seksueel geweld Zuid-Holland in 2022	Middelengebruik 61% Van CSG cliënten had in 2023 seks onder invloed van middelen	Aantal seksuele contacten 64% Van CSG cliënten had 3 of meer seksuele contacten in 2023	Seksualiteitsvoorlichting in het onderwijs 18 Scholen hebben het themacertificaat Relaties en seksualiteit

Seksuele ervaringen jongeren | Jongeren starten later met seks

Seksuele ervaringen van jongeren als indicator

Onderdeel van seksuele gezondheid is ook hoeveel plezier mensen beleven aan hun seksualiteit. Rutgers maakt elke vijf jaar inzichtelijk wat de staat van de seksuele gezondheid onder jongeren is. Seks onder je 25^e is een grootschalig en representatief onderzoek naar de seksuele gezondheid van jongeren van 13-25 jaar.¹ Deze gegevens zijn enkel landelijk beschikbaar, De populatie in de regio Haaglanden kan hierin dus (op onderdelen) in afwijken. De gegevens op deze pagina zijn afkomstig uit dit onderzoek.

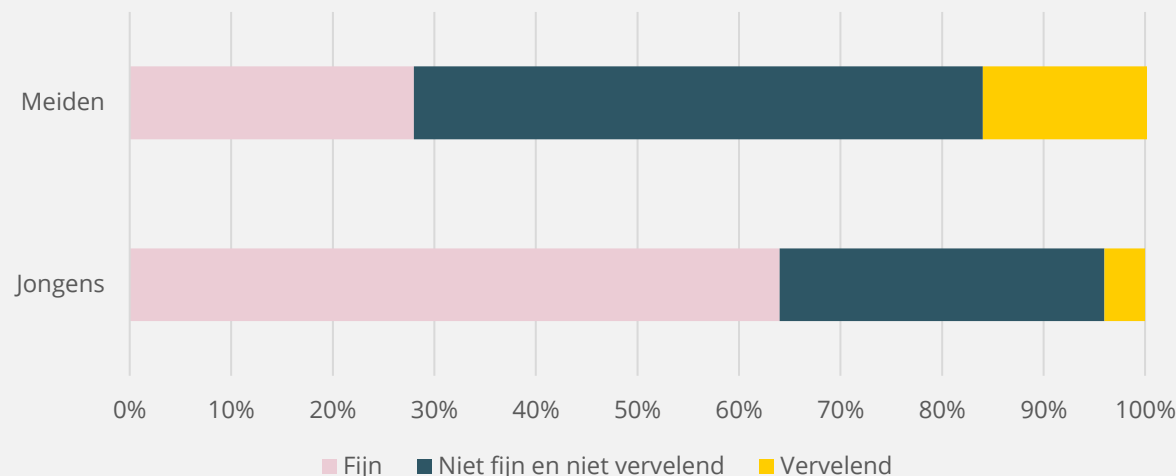
Jongeren hebben steeds later seks

Uit Seks onder je 25^e blijkt dat jongeren steeds later geslachtsgemeenschap hebben. In 2012 had de helft van de jongeren vaginale seks gehad op 17,0 jaar, in 2017 was dat 18,0 jaar en in 2023 is dat 18,7 jaar. De reden hiervoor is niet direct duidelijk. Mogelijk heeft dit te maken met de druk die jongeren ervaren, waardoor ze extra voorzichtig zijn. Een andere optie is dat jongeren gewend zijn aan online communicatie, waardoor de stap naar fysiek contact groter is. Daarnaast speelt ook de roddelcultuur op social media mogelijk een rol, evenals de contactbeperkende maatregelen van de coronacrisis.²

Praktisch opgeleide jongeren hebben meer ervaring met liefde en seks

Praktisch opgeleide jongeren tussen de 13-17 jaar hebben, ten opzichte van theoretisch opgeleide jongeren, vaker ervaring met verliefdheid en seksuele handelingen. Ook de mate waarin iemand het geloof van belang vindt, hangt samen met seksuele ervaringen: jongeren die niet geloven of het geloof niet zo belangrijk vinden hebben meer seksuele ervaringen.

Eerste seksuele ervaring

Bron: Seks onder je 25^e, Rutgers

Meiden hebben minder seksueel plezier

Ook blijkt uit het landelijke onderzoek dat meiden onder de 25 minder seksueel plezier hebben dan hun mannelijke leeftijdsgenoten. Meiden geven vaker aan dat hun eerste ervaring met vaginale seks een beetje (49%) of veel (25%) pijn deed dan jongens. Voor een op de zes meiden was de eerste keer zelfs een vervelende ervaring. Deze trend zet zich ook door op latere leeftijd: meiden geven minder vaak aan dat ze genieten van seks dan jongens. Ook komen jongens veel vaker klaar dan meiden. Over het algemeen geven jongeren hun seksleven ongeveer een 7.

Verschuiving in opvattingen over seksualiteit

Alhoewel de meeste jongeren een relatie hebben met de persoon met wie ze vaginale seks hebben (62%), is dit percentage wel lager dan in 2017 (70%). De laatste persoon met wie jongeren seks hebben gehad is vaker dan voorheen iemand met wie ze geen relatie hebben, maar wel meerdere keren seks hebben. Deze (lichte) verschuiving kan mogelijk toegeschreven worden aan het feit dat meiden anders kijken naar seks zonder verliefdheid. Zo is het percentage meiden dat het oké vond als twee mensen seks hebben zonder verliefd te zijn gestegen van 26% in 2012 naar 62% in 2023. Deze verschuiving kan eraan bijdragen dat jongeren zich vrijer voelen om zelf een geschikte relatievorm te kiezen. Het nadeel is dat het seksueel plezier meestal hoger is bij seks met een vaste partner.

¹ Seks onder je 25^e, Seksuele gezondheid van jongeren in Nederland anno 2023. Rutgers.

² Cense, M. (2018). "Ze weten wel wat ze moeten typen, maar niet wat ze moeten zeggen". Verklaringen voor een latere seksuele start. Rutgers.

Seks onder achttien jaar | Het aantal 13-14 jarigen met seksuele ervaringen neemt af

Seks onder vijftien jaar als indicator

Jongeren die vroeg beginnen met seks, worden relatief vaker gedwongen of overgehaald. En hebben vaker onbeschermde seks. Dat kan leiden tot soa of (ongepande) zwangerschap.¹ Daarom is het van belang te weten hoe groot deze groep is. Deze gegevens komen grotendeels uit het onderzoek Seks onder je 25^e van Rutgers en betreffen landelijke cijfers. Daarnaast zijn regionale cijfers over seksuele gemeenschap tussen de 12-18 jaar benut.

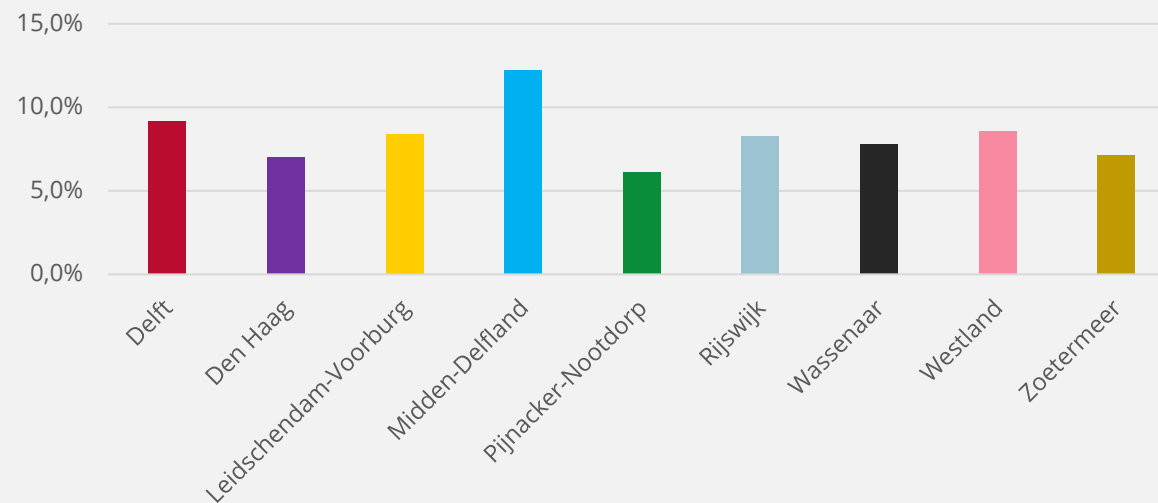
Klein deel van de dertien- en veertienjarigen heeft seksuele ervaring

Uit het onderzoek 'Seks onder je 25^e' blijkt dat landelijk ongeveer 78% van de dertien en veertienjarige jongeren wel eens verliefd is geweest. Een relatie had iets meer dan de helft van deze leeftijdsgroep. Over het algemeen is het aantal seksuele contacten op deze leeftijd nog heel beperkt: maar 3% van deze leeftijdsgroep heeft vaginale seks gehad.

Het dertien- en veertienjarigen met seksuele ervaringen neemt af

De groep jongeren die heel jong is (twaalf tot veertien jaar) wanneer ze voor het eerst seksuele ervaringen heeft, neemt landelijk af. Dat is positief, omdat zij veelal nog minder goed hun grenzen aan kunnen geven en minder vaak anticonceptie gebruiken. De consequenties voor deze groep zijn dus relatief groot.

Percentage jongeren 12-18 jaar dat seksuele gemeenschap heeft gehad (2023)

Bron: Gezondheidsgids GGD Haaglanden

Ook het aantal dertien- tot achttienjarigen met ervaringen in liefde neemt af

Ook in de leeftijdsgroep dertien tot achttien jaar neemt het percentage jongeren met ervaringen op het gebied van liefde en seks landelijk sinds 2012 gestaag af. Dat geldt met name op het gebied van verliefdheid en relaties: voor meiden nam dit af van 91% in 2012, tot 73% in 2023. Ook het aantal dertien tot achttien jaar oude jongeren dat ervaring heeft met tongzoenen nam af. Voor jongens zelfs van 65% in 2012, tot 35% in 2023. De ervaringen met vaginale seks namen ook af: voor jongens van 29% in 2012 naar 15% in 2023, en voor meiden van 27% in 2012 naar 16% in 2023.

Grote verschillen tussen gemeenten in het percentage jongeren dat geslachtsgemeenschap heeft gehad

In de Gezondheidsgids van GGD Haaglanden zijn de cijfers gepresenteerd van het aantal jongeren (tussen de twaalf en achttien jaar) dat seksuele gemeenschap heeft gehad. Daaruit blijkt dat het percentage jongeren dat gemeenschap heeft gehad sterk verschilt tussen gemeenten. In Midden-Delfland ging het in 2023 om 12,2% van de jongeren tussen de 12-18 jaar, tegenover 6,1% in Pijnacker-Nootdorp. Jongeren op het VMBO hebben procentueel vaker seksuele gemeenschap gehad (10% in 2023) dan jongeren van het havo/vwo (5,8% in 2023).

¹ Seks onder je 25^e, Seksuele gezondheid van jongeren in Nederland anno 2023. Rutgers

Sexting | Meiden op het praktijk- onderwijs ervaren vaker ongewenste sexting

Sexting als indicator

Sexting onder jongeren komt veel voor. Sexting kan iets zeggen over de seksuele gezondheid van jongeren; het kan zowel een positief effect hebben (als jongeren hier een prettig gevoel bij hebben) als een negatief effect (bij ongewenste online grensoverschrijding). Landelijke gegevens over sexting komen uit het rapport 'Seks onder je 25^e' van Rutgers. De regionale cijfers komen uit de gezondheidsgids GGD Haaglanden.

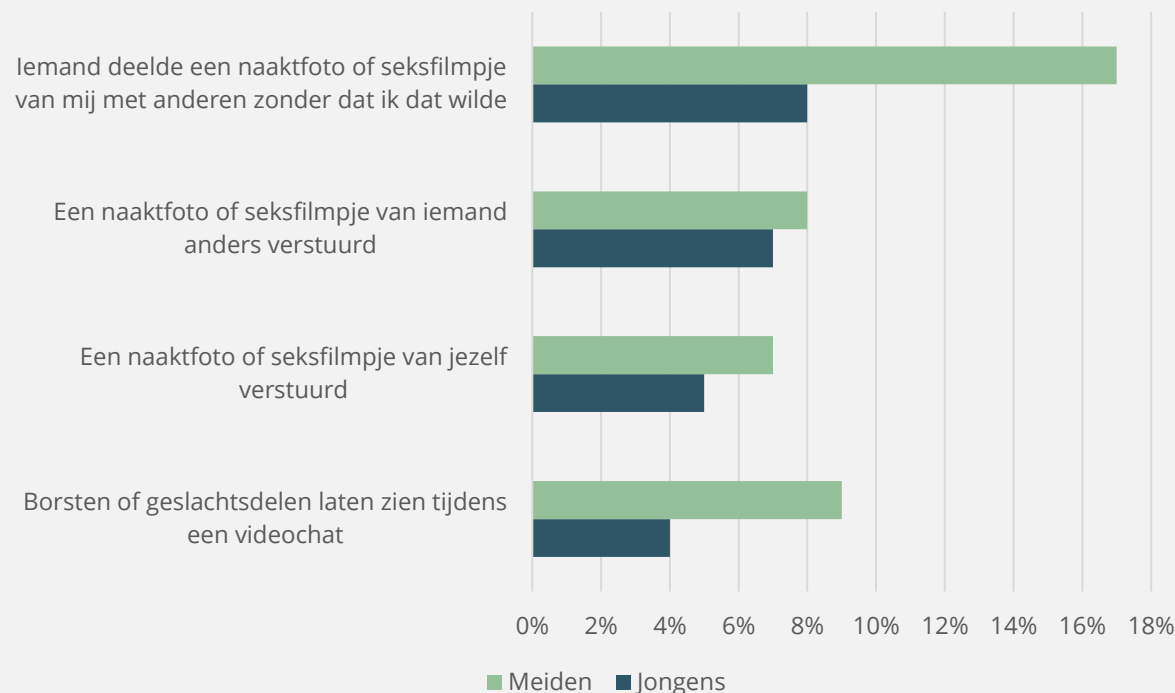
Sexting onder jongeren komt veel voor

Uit Seks onder je 25^e blijkt dat landelijk ongeveer 15% van de jongeren onder de 25 in de afgelopen zes maanden (ten minste eenmaal) aan sexting heeft gedaan. Ongeveer 13% deelde een naaktfoto of seksvideo van zichzelf met iemand. In de regio Haaglanden ligt dit percentage onder 12-18 jarigen gemiddeld op 3%. Dit verschil (landelijk ten opzichte van de regio Haaglanden) is te verklaren omdat jongeren vaker aan sexting doen naar mate ze ouder worden.

Sexting komt vaker voor onder LHB+ jongeren

Lhb+ jongeren hebben wat meer ervaring met het versturen van naaktfoto's of video's. Transgender- en genderdiverse jongeren versturen eveneens iets vaker een foto of filmpje van zichzelf, maar er is geen verschil ten opzichte van hetero jongeren in de ongewenste ontvangst van beeldmateriaal. Lhb+ jongeren hebben vaker ongewenste sexting meegemaakt: ongeveer een op de vijf lhb+ jongeren maakte dit mee ten opzichte van een op de acht hetero jongeren.

Ongewenste sexting in de afgelopen 6 maanden

Bron: Seks onder je 25^e (Rutgers)

Ongewenste sexting vaker door meiden meegemaakt

Ongewenste sexting komt vaak voor: 17% van de meiden maakten mee dat iemand een naaktfoto of seksfilmpje naar hen stuurde zonder dat ze dat wilden, tegenover ongeveer een op de tien jongens. Vooral meiden onder de achttien maken dit relatief vaak mee.

Ook worden meiden vaker gedwongen om een naaktfoto of video van zichzelf te sturen (4% van de meiden, tegenover 1% van de jongens). Meiden voelden ook vaker boosheid of walging na ongewenste sexting dan jongens. Voor meiden zijn de consequenties eveneens groter: ongeveer één op de drie meiden wordt achteraf nog lastiggevallen door vreemden. Een kwart van de meiden is bang dat het opnieuw gaat gebeuren, en durft mensen niet meer te vertrouwen. Een op de tien meiden zag na ongewenste sexting het leven zelfs niet meer zitten.

Sexting | Ook in de regio Haaglanden sprake van sexting tegen de zin

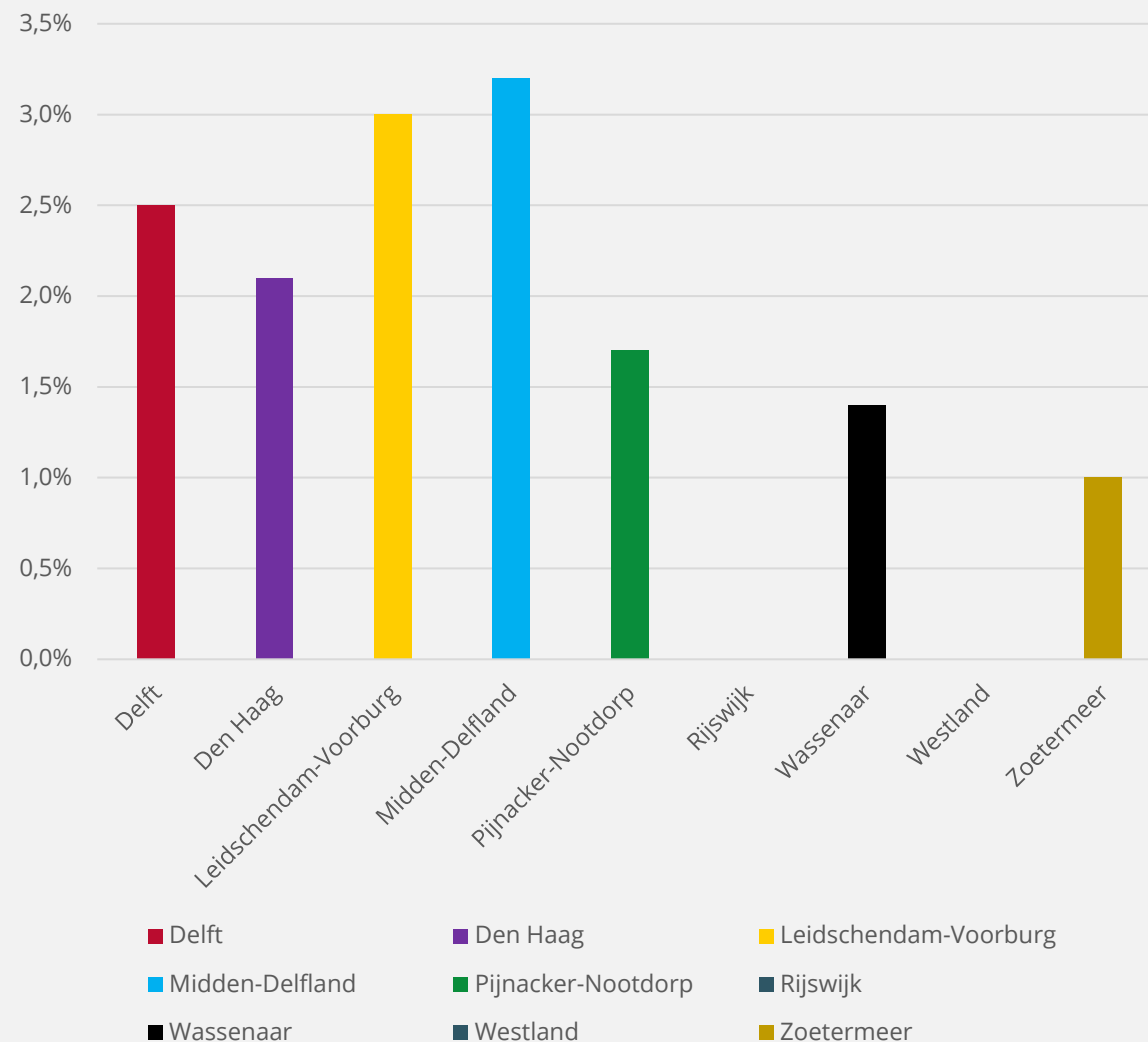
Meiden op het praktijkonderwijs vaker slachtoffer van ongewenste sexting

Op het praktijkonderwijs is over het algemeen landelijk minder ervaring met sexting dan over alle opleidingsniveaus heen. Een groot aandeel van de praktijkonderwijs-meiden (17%) heeft wel meegemaakt dat iemand een naaktfoto of seksfilmpje deelde met anderen, zonder dat ze het zelf wilden.

Ook in de regio Haaglanden sprake van ongewenste sexting

In de leeftijdsgroep 12-18 jaar (waar nog relatief minder sprake is van sexting door de jonge leeftijd) is in de regio Haaglanden wel al sprake van ongewenste sexting. In de Gezondheidsgids GGD Haaglanden zijn gegevens verzameld over het percentage jongeren dat mee heeft gemaakt dat een naaktfoto of seksfilmpje waar de jongere zelf op staat tegen de eigen zin verspreid is. Het percentage lag in de gemeente Midden-Delfland het hoogste (3,2%) en het laagste in Zoetermeer (1,0%).

Naaktfoto of seksfilmpje waar jongere zelf op staat tegen eigen zin verspreid (2023)

Bron: Gezondheidsgids GGD Haaglanden. Van de gemeenten Rijswijk en Westland zijn geen gegevens bekend.

Seksualiteit

Consulteren seksualiteits- hulpverlening | De meeste vragen gaan over anticonceptie en seksualiteit

Consulteren seksualiteitshulpverlening als indicator

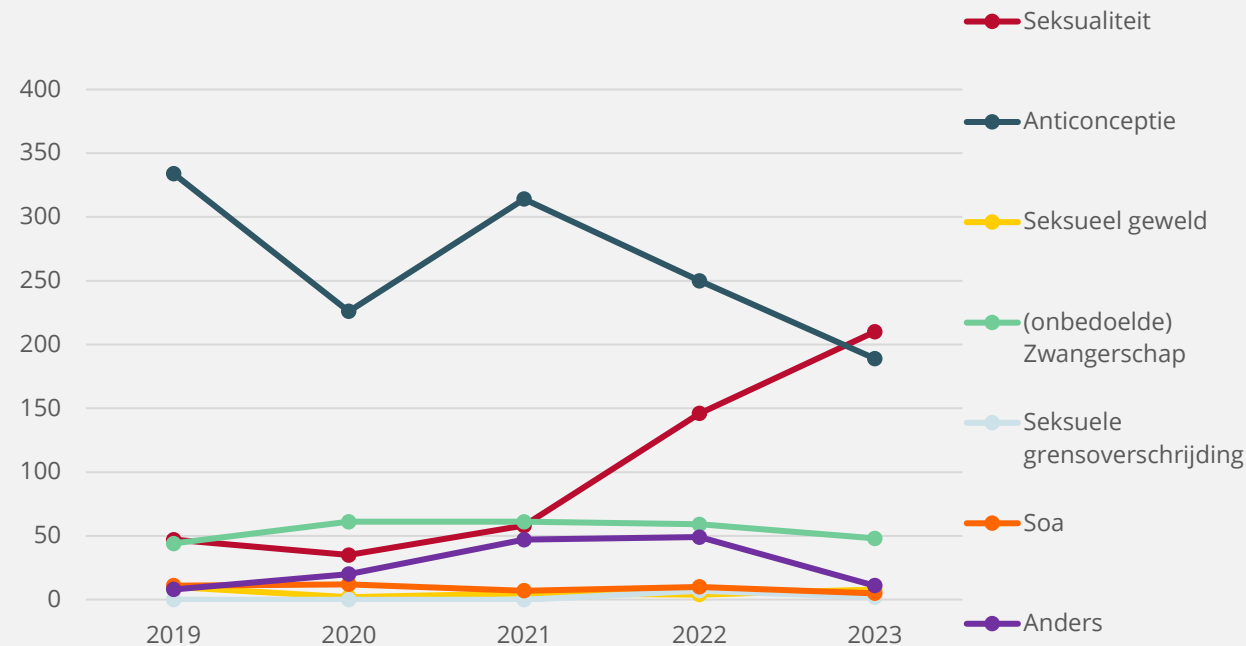
Jongeren tot 25 jaar krijgen aanvullende seksualiteitshulpverlening via CSG's bij GGD'en. Dit is om tegemoet te komen aan de behoefte voor individuele zorglevering indien algemene voorlichting niet afdoende is. De besproken onderwerpen in de consulteren seksualiteitshulpverlening zeggen dus iets over welke vragen er spelen. Een consult kan zowel digitaal als fysiek plaatsvinden.

Het aantal consulteren seksualiteitshulpverlening neemt toe

Het aantal geregistreerde consulteren seksualiteitshulpverlening zonder soa-test onder inwoners in regio Haaglanden is - na een dip tijdens de coronaperiode in 2020 - toegenomen tot 471 in 2023. Dit is hoger dan het aantal in 2019 (436), maar lager dan in 2022 (520). Een deel van het verschil in aantal consulteren kan verklaard worden door toegenomen registratie van consulteren.

Het totaal aantal consulteren seksualiteitshulpverlening geeft geen volledig beeld van de zorg rondom seksualiteit. Een groot deel van de seksualiteitshulpverlening vindt namelijk plaats tijdens soa-consulteren. Bovendien zijn er meerdere plekken waar jongeren terecht kunnen met hun vragen, anders dan het CSG. Denk bijvoorbeeld aan online fora. Deze gegevens geven dus vooral een indicatie van de onderwerpen die spelen bij jongeren.

Besproken hulpvraag consult seksualiteitshulpverlening

Bron: CSG Haaglanden

Gemeente Den Haag en vrouwen zijn oververtegenwoordigd bij consulteren seksualiteitshulpverlening

In 2023 was 87% van de consulteren seksualiteitshulpverlening bij CSG Haaglanden onder inwoners uit de regio met inwoners uit gemeente Den Haag. Gemeente Delft en Zoetermeer volgen hierna op grote afstand. In 94% van de Sense-consulteren zonder soa-test was de cliënt een vrouw.

De meeste hulpvragen gaan over seksualiteit en anticonceptie

De meest besproken hulpvraag tijdens een consult seksualiteitsverlening is in 2023 seksualiteit, gevolgd door anticonceptie. De besproken hulpvraag anticonceptie is in 2023 ten opzichte van 2019 gedaald, terwijl de hulpvraag seksualiteit flink is toegenomen. Tijdens een consult kunnen meerdere hulpvragen tegelijk besproken worden.

Contacten Sense-infolijn | Meeste vragen betreffen onveilige seks

Consulteren Sense infolijn als indicator

Via de Sense Infolijn kunnen jongeren onder de 25 vragen stellen over seks, soa en veilig vrijen. Dat kan via de telefoon, chat, mail en app. Deskundigen beantwoorden deze vragen, een deel werkt voor een CSG en een deel voor Soa Aids Nederland. Het aantal binnengekomen vragen per regio zegt onder meer wat over het bereik van Sense en het type vraag dat leeft onder jongeren.

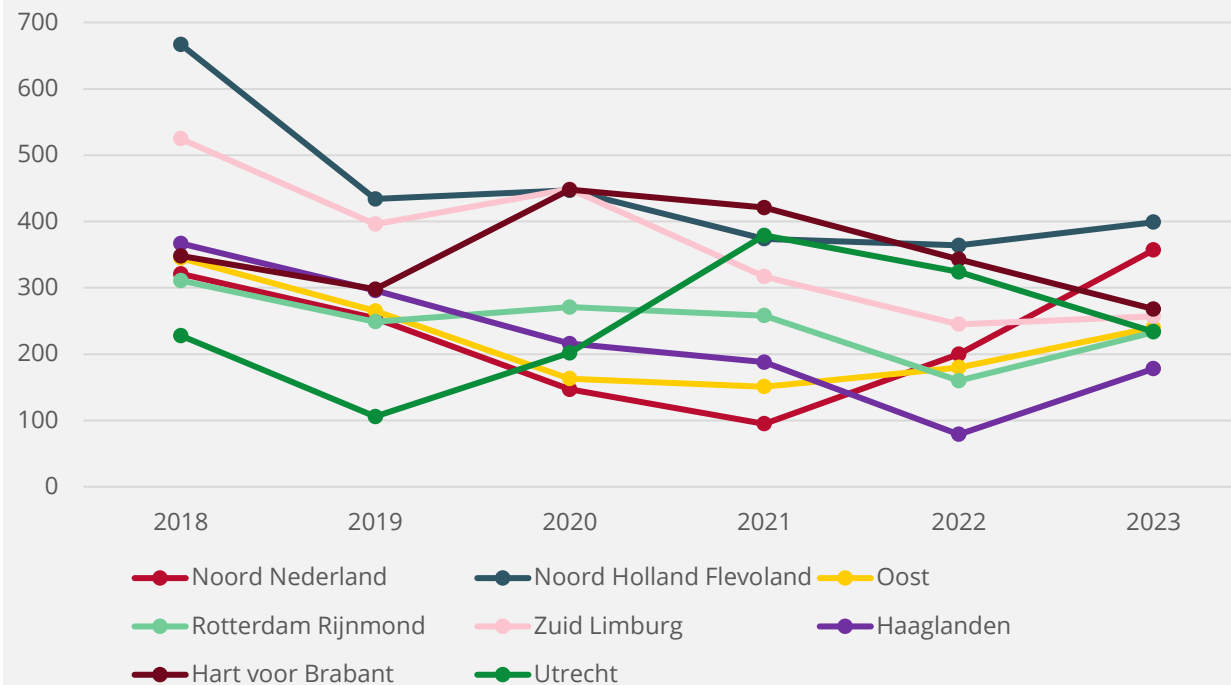
Minder chats met het CSG in de regio Haaglanden

Het aantal contacten dat het CSG via de chat heeft, neemt in de regio Haaglanden sterk af. Waar er in 2018 nog 367 chats waren, zijn dat in 2023 nog maar 178. Dat is een afname van 51%. In andere regio's is ook een afname te zien in het aantal chats vanuit het CSG, maar deze afname is niet zo sterk als in de regio Haaglanden. In de regio's Utrecht en Noord-Nederland is juist een toename te zien.

Meest besproken vragen betreffen onveilige seks en soa's

Landelijk gezien neemt vanuit Soa Aids Nederland het aantal contacten via de telefoon en e-mail ook af. Wel hebben zij in totaal meer chats dan vijf jaar geleden. De meest besproken vragen met betrekking tot seksualiteit betreffen onveilige seks, seksuele disfuncties, relaties, anticonceptiemiddelen en de werking daarvan. Voor soa gaan de meeste vragen over soa's in het algemeen (testen, transmissie, symptomen, behandelen). En er zijn specifiek vragen over hiv, chlamydia, herpes genitalis, gonorroe en genitale wratten.

Aantal contacten Sense-infolijn

Bron: Soa Aids Nederland

Onderwerpen sense-infolijn met betrekking tot seksualiteit (landelijk)

Thema (op het gebied van seksualiteit)	Aantal vragen
Onveilige seks – zoals risico's en tips	1600
Seksuele disfuncties – zoals technieken en pijn	1118
Lichaam en leden – zoals menstruatie	1104
(Seksuele) relaties – zoals verliefdheid, verkering	734
Anticonceptiemiddel – zoals de pil	722
Werking anticonceptiemiddel – zoals de betrouwbaarheid en bijwerkingen	481

Bron: Soa Aids Nederland

Seks tegen de zin onder jongeren | Een kwart van de jongeren heeft een ongewenste seksuele ervaring gehad

Seks tegen de zin onder jongeren als indicator

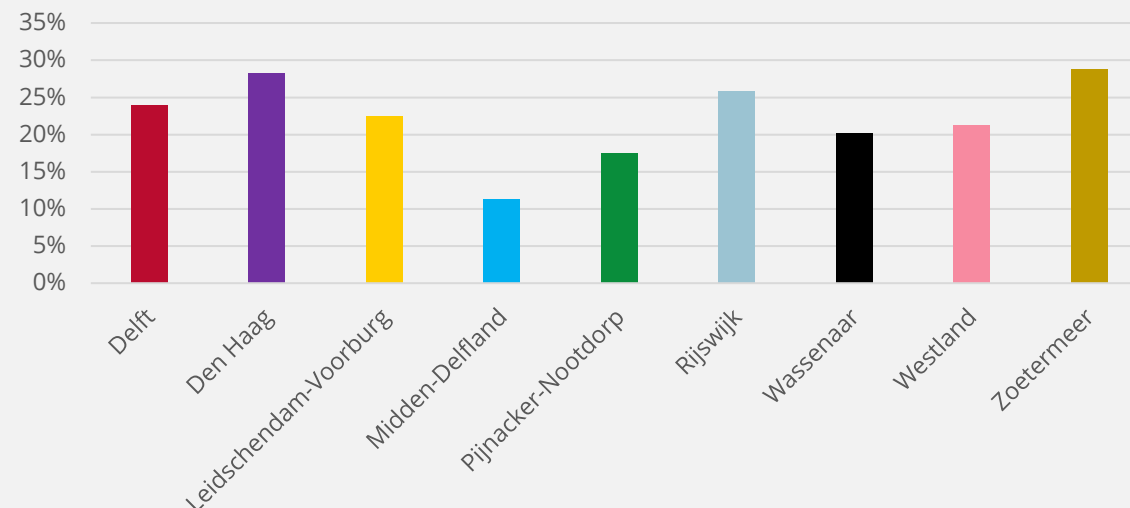
Seks tegen de zin is seks die iemand niet wil. Voor deze indicator benutten we voor het CSG het aantal jongeren dat tijdens een consult aangaf seksueel geweld of seksuele grensoverschrijding te hebben meegemaakt en bij Zinnige Infectie Zorg (ZIZ) het aantal jongeren dat aangeeft te zijn verkracht of seks tegen de zin te hebben gehad. De aanwezigheid van seks tegen de zin is belangrijke indicator voor een slechte seksuele gezondheid door de kans op soa, trauma of ongewenste zwangerschap.

Bij het CSG melden minder jongeren dat ze seks tegen de zin hebben gehad

Het aantal jongeren onder de 25 jaar dat bij het CSG aangaf seks tegen de zin hebben gehad is in 2023 (45 jongeren) lager dan in 2019 (57 jongeren). In 2020 is een duidelijke dip te zien, wat waarschijnlijk te wijten valt aan de coronapandemie. In 2021 en 2022 neemt het aantal jongeren toe tot het niveau van voor 2019, waarna er in 2023 een daling volgt.

Sinds de #MeToo beweging in 2017 is de aandacht voor onprettige seksuele ervaringen toegenomen, wat mogelijk de stijging in het aantal jongeren dat seks tegen de zin heeft gehad kan verklaren. Bij ZIZ waren er in 2022 en 2023 minder dan 10 meldingen van jongeren die seks tegen de zin hebben gehad.

Percentage jongeren tussen de 18-25 jaar dat ooit een ongewenste seksuele ervaring had

Bron: Gezondheidsgids GGD Haaglanden

Het merendeel van de jongeren die seks tegen de zin had is vrouw

Bij het CSG komt seks tegen de zin onder jongeren vooral voor onder vrouwen. Van alle meldingen was in 2019 ongeveer 91% vrouw. In 2023 daalde het aandeel vrouwen tot 71% en gaven meer mannen die seks hebben met mannen aan seks tegen de zin te hebben gehad.

De meeste jongeren die seks tegen de zin hadden komen uit Den Haag

Van de jongeren onder de 25 uit regio Haaglanden die seks tegen de zin hadden is 67% afkomstig uit gemeente Den Haag. In de andere H9 gemeenten gaat het om zulke kleine aantallen dat deze mogelijk herleidbaar zijn en daarom hier niet worden weergegeven.

Jongeren in Haaglanden hebben veelal een ongewenste seksuele ervaring gehad

Uit de Gezondheidsgids GGD Haaglanden blijkt dat 4,3% van de jongeren in de regio Haaglanden tussen de twaalf en achttien jaar een ongewenste seksuele ervaring heeft gehad. Dit percentage neemt sterk toe als jongeren ouder worden. 25% van de jongeren tussen de zestien en vijfentwintig jaar in regio Haaglanden heeft wel eens een ongewenste seksuele ervaring gehad. Zoetermeer rapporteert het hoogste percentage (29%) en Midden-Delfland het laagste percentage (11%).

Seksueel geweld | Seksueel geweld vaker gemeld

Seksueel geweld als indicator

Seksueel geweld betreft het moeten uitvoeren van seksuele handelingen in een ongelijkwaardige situatie.¹ De aanwezigheid van seksueel geweld is een belangrijke indicator voor een lage seksuele gezondheid door de kans op soa, trauma of ongewenste zwangerschap. De gegevens komen vanuit Veilig Thuis (landelijk), Slachtofferhulp Nederland (landelijk) en het Centrum Seksueel Geweld (per Centrum Seksueel Geweld-regio).

Het aantal meldingen seksueel misbruik neemt landelijk toe

Uit de gegevens van slachtofferhulp Nederland blijkt dat het aantal aanmeldingen waarin sprake is van zeden al een aantal jaren toeneemt. Met zeden bedoelen we de som van de delicten aanranding, verkrachting, incest en ontucht met minderjarige. In 2017 ging het om 10.500 aanmeldingen, in 2022 zijn dat er 13.375. Dat beeld komt overeen met de meldingen die bij Veilig Thuis worden gedaan met betrekking tot seksueel misbruik. Er wordt een melding gedaan bij vermoeden van seksueel misbruik, het misbruik is op dat moment dus nog niet formeel vastgesteld. Het aantal meldingen lag in 2022 hoger dan in 2019, 2020 of 2021. Het aantal adviezen wat Veilig Thuis geeft over seksueel misbruik is daarmee ook toegenomen.

Ook bij het centrum seksueel geweld neemt het aantal aanmeldingen ieder jaar toe. Deze bereikte een piek in 2022, mogelijk door de media-aandacht in dat jaar voor het onderwerp (uitzending BOOS over grensoverschrijdend gedrag bij The Voice of Holland).

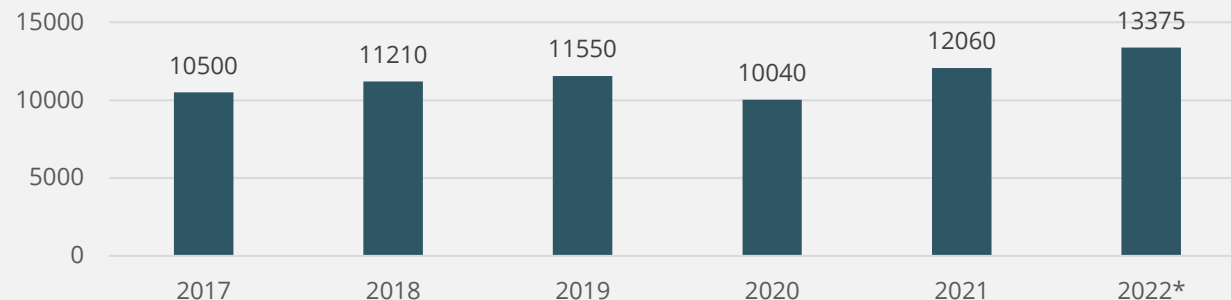
We hebben geen reden om aan te nemen dat het seksueel geweld in de regio Haaglanden lager ligt dan deze landelijke percentages. Wel zullen er tussen gemeenten verschillen zichtbaar zijn.

Het centrum seksueel geweld ziet in Haaglanden relatief weinig minderjarigen

Het Centrum Seksueel Geweld in regio Zuid-Holland (regio Delft, Den Haag, Gouda en Leiden) had in 2023 216 acute zorgvragen. Daarbij meldt een slachtoffer zich fysiek bij een Centrum Seksueel Geweld binnen een week na het meemaken van seksueel geweld. Het Centrum Seksueel Geweld Zuid-Holland krijgt, ten opzichte van het landelijk gemiddelde, meer vragen binnen met een hulpvraag van/voor iemand die langer dan zeven dagen geleden is misbruikt. Dat aantal is meer dan in elke andere regio, met uitzondering van regio Amsterdam (absoluut). Dat kan een indicatie zijn dat er veel vragen spelen in deze regio over seksueel geweld.

De populatie die het Centrum Seksueel Geweld Zuid-Holland ziet voor acute vragen is procentueel vaker dan gemiddeld boven de achttien jaar. In 2022 lag het gemiddelde van vragen vanuit achttien-minners landelijk op ongeveer 30%, terwijl dit voor regio Zuid-Holland nog geen 10% was. In 2023 was het aandeel jongeren onder de achttien wel gestegen naar 22%, maar lag het landelijk gemiddelde nog steeds veel hoger (32%). Dit kan betekenen dat jongeren onder de achttien weinig vragen hebben, zij pas na zeven dagen aankloppen, ze hun weg helemaal niet weten te vinden naar het Centrum Seksueel Geweld of elders zorg ontvangen.

Aantal meldingen zeden Slachtofferhulp Nederland

Bron: Slachtofferhulp Nederland

¹ Centrum seksueel geweld: [Seksueel geweld - Centrum Seksueel Geweld](#)

Middelengebruik tijdens seks | Seks onder invloed neemt toe

Middelengebruik tijdens seks als indicator

Middelengebruik tijdens seks gaat over het gebruik van alcohol, drugs en/of erectiestimulerende middelen tijdens de seks. Door middelengebruik is de kans op onveilige seks groter. Voorbehoedsmiddelen worden sneller vergeten of werken minder goed. Daarnaast is het aangeven van grenzen lastiger tijdens seks onder invloed van alcohol of drugs, waardoor er een groter risico is op seks tegen de zin of seksueel geweld.

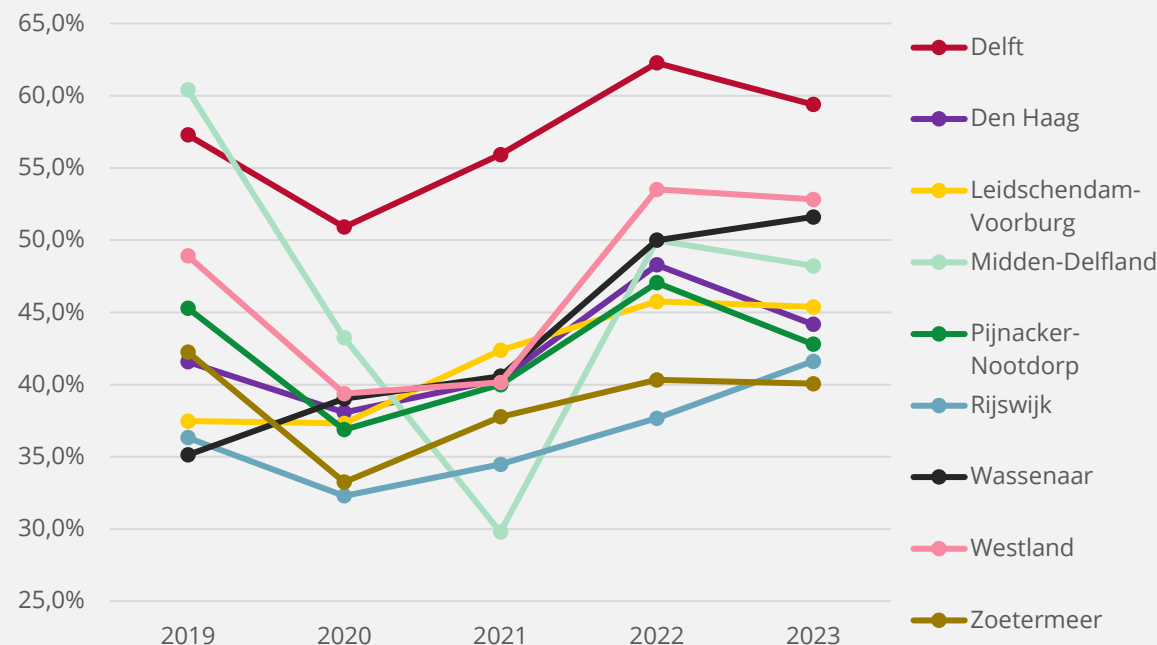
Het aantal cliënten bij het CSG dat middelen gebruikt tijdens seks neemt licht toe

CSG Haaglanden houdt gegevens bij over middelengebruik tijdens seks. Het aantal cliënten bij soa-consulten van CSG Haaglanden dat de afgelopen zes maanden alcohol, drugs en/of erectiestimulerende middelen heeft gebruikt tijdens seks is toegenomen, zowel absoluut als relatief. In 2019 had 45% van de cliënten van soa-consulten seks onder invloed van middelen gehad, in 2023 was dit 48%. In 2023 ligt het aantal mensen dat seks heeft gehad onder invloed van middelen wel iets lager ten opzichte van 2022 (51%).

Meer dan de helft van de cliënten van ZIZ heeft seks onder invloed

ZIZ vraagt cliënten of zij de afgelopen zes maanden seks hebben gehad onder invloed van alcohol of drugs. In 2023 was dit het geval voor 57% van de cliënten. Dit percentage is iets lager dan het percentage dat seks heeft gehad onder invloed van middelen bij het CSG. Dat kan mogelijk verklaard worden omdat in het percentage van ZIZ geen erectiestimulerende middelen zitten.

Percentage middelengebruik tijdens seks per gemeente

Bron: CSG Haaglanden. Let op: as begint bij 25%

Gemeente Delft kent het hoogste percentage middelengebruik tijdens seks

In bijna alle H9 gemeenten is sprake van een toename van middelengebruik tijdens seks. Gemeente Delft kent het hoogste percentage middelengebruik tijdens seks (59%) en gemeente Zoetermeer het laagste (40%). Opvallend is dat het percentage in Delft altijd al een stuk hoger lag dan in andere gemeenten in de regio. Dat is mogelijk te verklaren vanuit het grote aantal studenten dat in deze gemeente woont.

Vooral jongeren gebruiken middelen tijdens seks

In 2023 had 56% van de jongeren onder de 25 de afgelopen zes maanden seks onder invloed van middelen, tegenover 39% van de mannen die seks hebben met mannen. Alle doelgroepen zien een toename in middelengebruik tijdens seks. De toename is het grootst in de groep sekswerkers: van 32% in 2019 tot 43% in 2023.

Aantal seksuele contacten | Een groot deel van cliënten heeft meer dan drie seksuele contacten

Aantal seksuele contacten als indicator

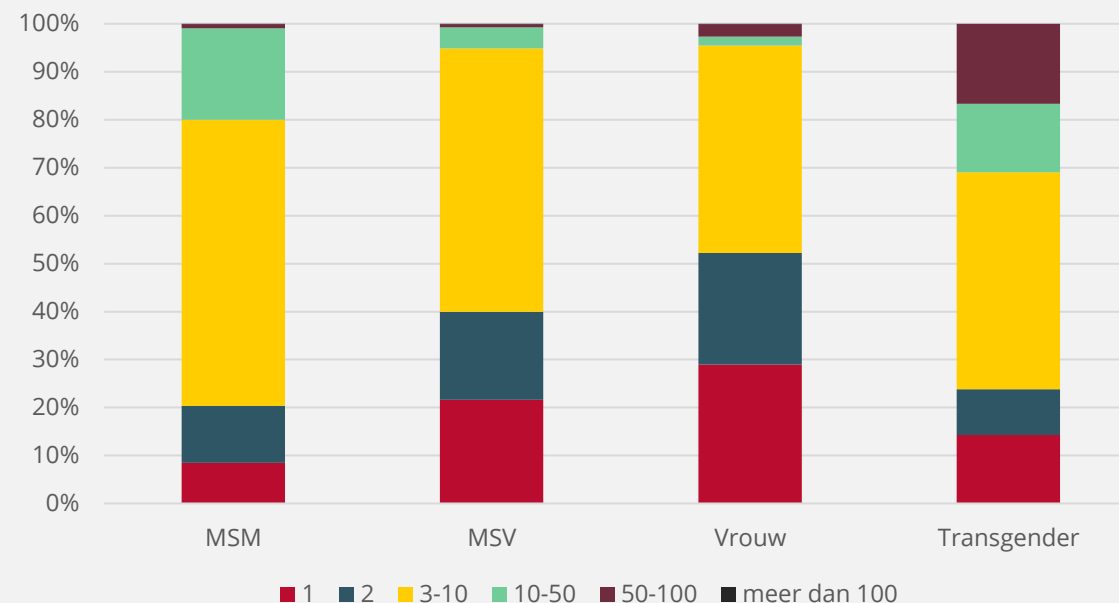
Het aantal seksuele contacten zegt iets over wat aan seksueel gedrag gebruikelijk is. Daarnaast is er bij een groot aantal seksuele contacten een hoger risico op soa-transmissie.

Een groeiend aantal cliënten van het CSG heeft meer dan drie seksuele contacten

In 2019 had 62,5% van de cliënten van het CSG 3 of meer seksuele contacten, in 2023 was dit 63,9%. Bij ZIZ had in 2023 57% van de cliënten meer dan drie seksuele contacten in de afgelopen zes maanden.

De verhoudingen tussen de verschillende categorieën van het aantal seksuele contacten zijn bij het CSG nagenoeg gelijk gebleven: over het algemeen heeft ongeveer de helft van de cliënten tussen de drie en tien seksuele contacten. In 2020 was een kleine verschuiving zichtbaar en had een grotere groep cliënten minder dan drie seksuele contacten, waarschijnlijk als gevolg van de coronapandemie.

Aantal seksuele contacten in de afgelopen zes maanden naar geslacht (i.c.m. seksuele voorkeur)

Bron: CSG Haaglanden

80% van MSM en transpersonen heeft meer dan drie seksuele contacten

In 2023 heeft 79,6% van de mannen die seks hebben met mannen en 76,2% van de transpersonen bij het CSG meer dan 3 seksuele contacten. Voor vrouwen en mannen die seks hebben met vrouwen is dit respectievelijk 47,8% en 60%. Voor vrouwen en transpersonen is ten opzichte van MSM en MSV een opvallend grote groep te zien met meer dan 50 seksuele contacten. In nagenoeg alle gevallen gaat het hier om sekswerkers.

Gemeente Pijnacker-Nootdorp kent het laagste percentage cliënten met meer dan 3 seksuele contacten, gemeente Midden-Delfland het hoogste

Tussen de verschillende gemeenten in de regio varieert het percentage cliënten dat meer dan 3 seksuele contacten heeft in 2023 bij het CSG van 52,5% in Pijnacker-Nootdorp tot 67,3% in Midden-Delfland.

Seksuele vorming in het onderwijs | Scholen besteden op verschillende manieren aandacht aan seksuele vorming

Seksuele vorming in het onderwijs als indicator

Scholen in het basisonderwijs en de onderbouw van het voortgezet onderwijs zijn verplicht om aandacht te besteden aan relationele en seksuele vorming. Scholen hebben zelf invloed op de manier waarop zij aandacht besteden aan dit onderwerp. Vanuit de overheid wordt de Week van de Lentekriebels gefinancierd en is er subsidie beschikbaar voor lessen over seksuele vorming via de Stimuleringsregeling Gezonde Relaties en Seksualiteit. Ook in het programma Gezonde School vanuit onder andere GGD GHOR en het RIVM is aandacht voor relaties en seksualiteit.

Achttien scholen hebben het themacertificaat 'Relaties en Seksualiteit'

In schooljaar '23-'24 hadden negen basisscholen en negen scholen in het voortgezet onderwijs in regio Haaglanden het themacertificaat 'Relaties en Seksualiteit' binnen het programma Gezonde School. De basisscholen bevinden zich allemaal in Delft, Den Haag en Zoetermeer, en de middelbare scholen daarnaast ook in Pijnacker-Nootdorp en Leidschendam-Voorburg. In totaal zijn er in regio Haaglanden ruim 300 scholen in het primair onderwijs, ruim 40 scholen in het voortgezet onderwijs en drie mbo instellingen.

Meer scholen krijgen in schooljaar 2024-2025 subsidie vanuit de landelijke stimuleringsregeling

In hetzelfde jaar kregen dertien scholen in de regio subsidie vanuit de Stimuleringsregeling Gezonde Relaties en Seksualiteit. Het gaat om vijf scholen in het basisonderwijs (gemeente Den Haag, Delft, Zoetermeer), zes scholen in het voortgezet onderwijs (gemeente Delft, Westland en Nootdorp) en twee mbo instellingen (gemeente Den Haag en Leidschendam).

Voor schooljaar '24-'25 hebben vijftien scholen in de regio subsidie toegekend gekregen. Het gaat dan om zes scholen in het basisonderwijs (gemeente Den Haag en Delft), acht scholen in het voortgezet onderwijs (gemeente Den Haag, Delft en Westland), en één mbo instelling in Den Haag. Vanwege een maximale hoogte van de subsidie krijgt niet elke school die een aanvraag doet subsidie toegekend.

Scholen bieden ook op andere manieren aandacht aan seksuele vorming

Naast het themacertificaat 'Relaties en Seksualiteit' en de Stimuleringsregeling begeleidt het team Gezonde School van GGD Haaglanden circa 30 scholen verspreid over de regio op het gebied van relaties en seksualiteit. Jaarlijks nemen 40 scholen in het primair onderwijs deel aan de Week van de Lentekriebels. Ook landelijk onderzoek laat zien dat seksuele vorming op scholen zeer verschillend wordt vormgegeven.¹

¹ Omgaan met seksualiteit en seksuele diversiteit. Inspectie van het Onderwijs, 2016.

A hand holding a lightbulb against a sunset background. The background is a gradient of orange, red, and blue. The hand is holding the base of the lightbulb, and the filament is visible inside. The lightbulb is glowing slightly.

4. Benchmark

Een vergelijking van landelijke en regionale cijfers over seksuele gezondheid

Toelichting | Benchmark tussen drie regio's en landelijke gegevens

In deze benchmark vergelijken we de regio's Haaglanden, Rotterdam-Rijnmond, Hollands Midden en landelijke cijfers met elkaar. Het doel is om inzichtelijk te maken waar de regio Haaglanden afwijkt van andere regio's of het landelijk beeld, zodat het beleid daar op aangepast kan worden. We hebben gekozen voor deze regio's om drie redenen:

- Deze regio's liggen geografisch nabij Haaglanden;
- De populatie toont gelijkenissen. Elke regio kent een grote studentenpopulatie en een grote populatie inwoners met een migratieachtergrond;
- Elke regio bevat een grote stad (Leiden, Rotterdam en Den Haag), meerdere middelgrote gemeenten en een aantal kleine gemeenten.

Hierdoor verwachten we dat de problematiek soortgelijk is, wat een onderlinge vergelijking mogelijk maakt.

De cijfers zijn afkomstig uit het RIVM-dashboard van de CSG's. Elk CSG heeft een uitdraai van de cijfers uit dit dashboard gemaakt. Dit zijn 'platte' cijfers: we hebben alleen naar de cijfers gekeken en niet naar duiding of beleidsmatige achtergronden. Er is daarom een beperking in het aantal gegevens dat met elkaar kan worden vergeleken.

We hebben de pagina's ingedeeld naar de verschillende doorsneden van het RIVM-dashboard:

- Vindpercentages naar doelgroep – vindpercentages uitgesplitst naar de doelgroepen genderdivers, heteroman, mannen die seks hebben met mannen (MSM) en Vrouw.
- Vindpercentages naar consulttype - vindpercentages uitgesplitst naar verschillende soorten consulten; GGD thuishtestpakket, PrEP follow-up consult, PrEP startconsult, regulier soa-consult GGD.
- Naar non-PrEP consulten – alle consulten die niet als PrEP-controleconsult bedoeld zijn;
- Naar PrEP-consulten – alle PrEP-controleconsulten.

Benchmark

Vindpercentage doelgroep | Relatief lager vindpercentage in Haaglanden dan in de twee andere regio's

Toelichting vindpercentage naar doelgroep

We kijken hier naar de gemiddelde vindpercentages over alle soa's heen. De doelgroepen die we aanhouden komen uit het dashboard, en zijn een combinatie van gender en (voor mannen) seksuele voorkeur: Vrouw, genderdivers, heteroman en man die seks heeft met mannen.

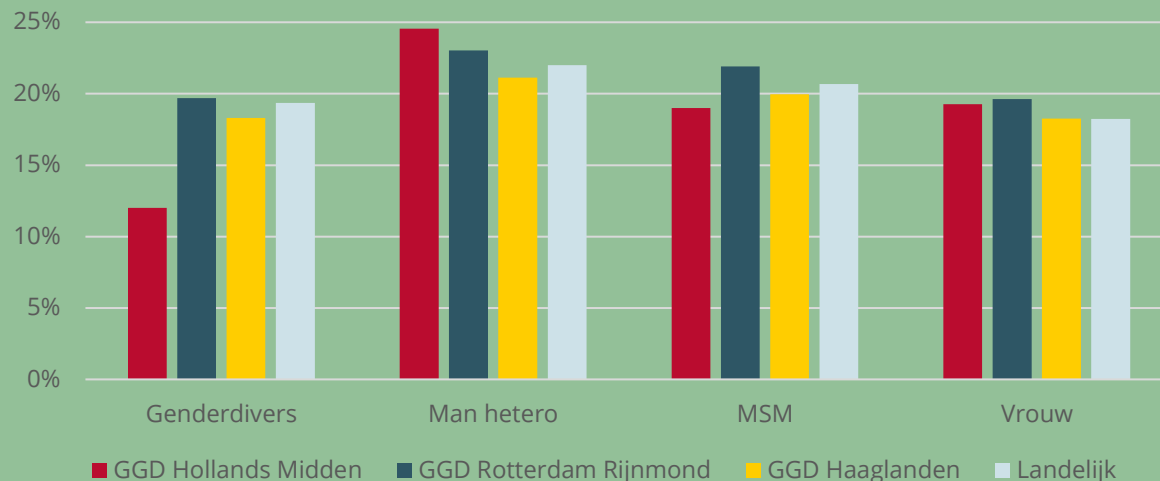
De vindpercentages zijn het hoogste in Rotterdam-Rijnmond

Over het algemeen is het gemiddelde vindpercentage het hoogste in de regio Rotterdam-Rijnmond. De vindpercentages zijn daarna het hoogste in Hollands Midden, deze komen tevens grotendeels overeen met de landelijke gemiddelden. Daarna volgt de regio Haaglanden. De verschillen zijn echter klein, het gaat om enkele procentpunten. Het grootste verschil in 2023 zit tussen het vindpercentage bij hetero mannen in Hollands Midden (24%) en GGD Haaglanden (21%). Een belangrijke opmerking hierbij is dat ieder CSG de triage anders kan vormgeven, wat verschillen in vindpercentages deels kan verklaren.

In Haaglanden een iets lager vindpercentage onder hetero mannen

Leiden en Rotterdam zijn studentensteden met een universiteit. Dat beïnvloedt naar verwachting ook het regiobeeld. We zien dat het vindpercentage onder heteroseksuele mannen in de regio's Rotterdam-Rijnmond en Hollands Midden hoger is dan in Haaglanden. Hoeveel hoger verschilt (aanzienlijk) per jaar. De regio Haaglanden schuurt hier tegen het landelijk gemiddelde aan.

Gemiddelde vindpercentage naar regio - 2023

Bron: Dashboard RIVM, CSG Haaglanden, CSG Hollands Midden en CSG Rotterdam-Rijnmond

Vindpercentages onder vrouwen vergelijkbaar tussen regio's

Het vindpercentage in Haaglanden lag in de afgelopen jaren ongeveer rond het landelijk gemiddelde (ongeveer één procentpunt lager). Ook met de andere regio's komt het vindpercentage voor vrouwen redelijk overeen. Wel neemt het vindpercentage onder vrouwen iets meer toe in Hollands Midden dan in Haaglanden en Rotterdam-Rijnmond.

Zichtbare toename in vindpercentage, behalve in Rotterdam-Rijnmond

In elke regio zien we voor de groepen heteromannen, vrouwen, genderdivers en MSM tussen 2019-2023 een toename in het totale vindpercentage. Dat geldt niet voor Rotterdam-Rijnmond: daar is behalve voor de groep genderdivers een lichte daling in het vindpercentage zichtbaar. Dit is deels te verklaren doordat in Rotterdam-Rijnmond het vindpercentage in 2019 zeer hoog lag.

De algemene toename in het vindpercentage kan te maken hebben met gewijzigd beleid in de regio's. Of met het feit dat er daadwerkelijk meer soa's zijn. In 2023 lijken de regio's op het gebied van vindpercentages meer op elkaar dan vijf jaar ervoor. Onderling wijken de vindpercentages voor de meeste doelgroepen nog maar enkele procentpunten af.

Benchmark

Vindpercentage naar consult | Gelijke trends tussen regio's

Toelichting vindpercentage naar consult

Er zijn verschillende consulttypes mogelijk binnen het CSG: een GGD thuishetpakket (voor jongeren onder de 25 jaar zonder klachten of soa-waarschuwing), PrEP follow-up consult, PrEP startconsult of een regulier soa-consult GGD. Elk type consult trekt een enigszins andere doelgroep.

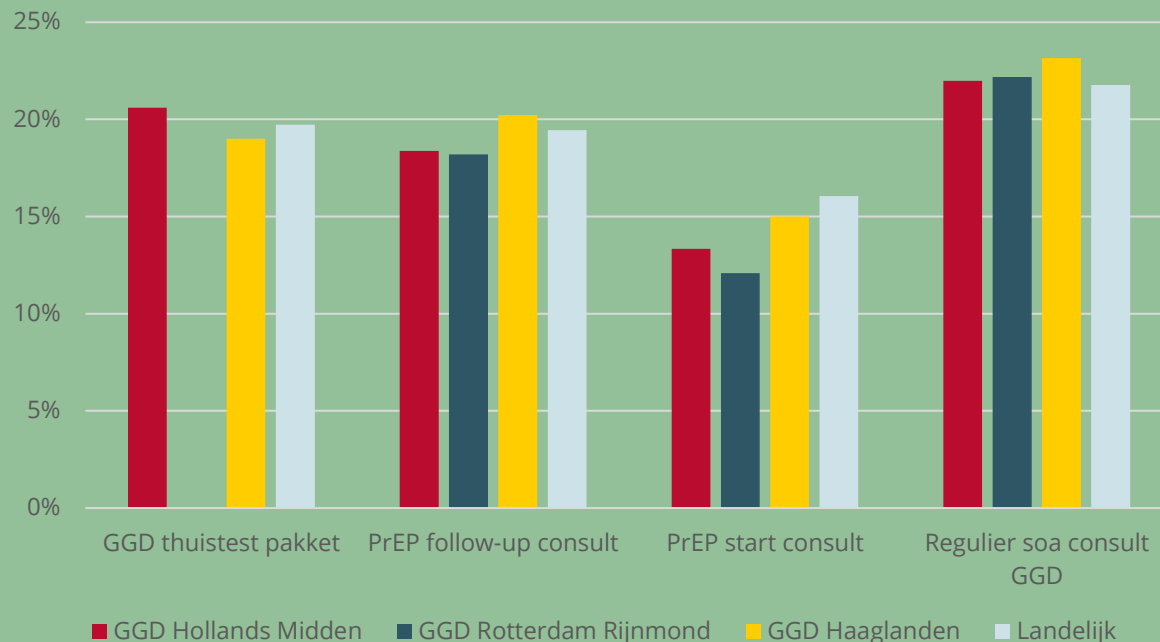
Haaglanden bevindt zich in de middenmoot

Gemiddeld over vijf jaar ligt het vindpercentage voor de GGD-thuistesten het hoogste in de regio Hollands Midden (18%), gevolgd door Haaglanden (15%) en Rotterdam-Rijnmond (13%). Ook voor de PrEP startconsulten is het vindpercentage het hoogste in Hollands Midden (23%). Rotterdam-Rijnmond en Haaglanden hebben hier beide een vindpercentage van 20%. Dat is hoger dan het landelijk gemiddelde over de afgelopen vijf jaar (19%). Met betrekking tot de reguliere consulten, is het percentage over vijf jaar het hoogste in Rotterdam-Rijnmond (24%), gevolgd door Haaglanden (23%) en Hollands Midden (22%). Dat ligt allemaal boven het landelijk gemiddelde van 21%. In de regio Haaglanden lag het percentage voor de reguliere consulten in de afgelopen vijf jaar een aantal procentpunt hoger dan landelijk.

Algemene toename in het vindpercentage van het regulier consult

Landelijk, in de regio Hollands Midden en in de regio Haaglanden neemt het vindpercentage van de reguliere soa-consulten toe. Landelijk is dit ongeveer twee procentpunt meer sinds 2019, voor Hollands Midden en Haaglanden ligt het vindpercentage ongeveer drie procentpunt hoger dan in 2019. Het percentage lag het hoogste in 2022, in 2023 is het vindpercentage weer wat afgenomen. De toename kan mogelijk verklaard worden door gewijzigd beleid of door een toename van soa.

Vindpercentage naar consulttype - 2023

Bron: Dashboard RIVM, CSG Haaglanden, CSG Hollands Midden en CSG Rotterdam-Rijnmond

Toename in de vindpercentages thuishet in Haaglanden en Hollands Midden

Ook voor de GGD-thuistestpakketten neemt het vindpercentage toe. Het gaat om ongeveer vijf (Hollands Midden) en zeven (Haaglanden) procentpunt meer dan in 2019. Dat komt overeen met de landelijke toename. Voor Rotterdam-Rijnmond zijn de waarden te klein om hier een uitspraak over te doen.

In Haaglanden daalt het vindpercentage voor PrEP-consulten niet

In Hollands Midden en Rotterdam-Rijnmond is een duidelijke afname zichtbaar in het vindpercentage voor zowel de PrEP startconsulten als de PrEP follow-up consulten. De afname was het grootste in de regio Rijnmond (van 29% in 2019 naar 18% in 2023 voor het PrEP-startconsult). De afname in PrEP follow-up consulten kan mogelijk verklaard worden doordat cliënten in PrEP-zorg bij GGD'en ook tussendoor komen testen op 'reguliere' soa-consulten. In de regio Haaglanden was geen verschil tussen de vindpercentages in 2019 en 2023.

/Andersson Elffers Felix

Benchmark

Reguliere consulten | Verschillen in soa's tussen regio's en doelgroepen

Reguliere consulten

Het betreft hier alle reguliere soa consulten. Het gaat dan om alle consulten die *geen* PrEP-controleconsult zijn.

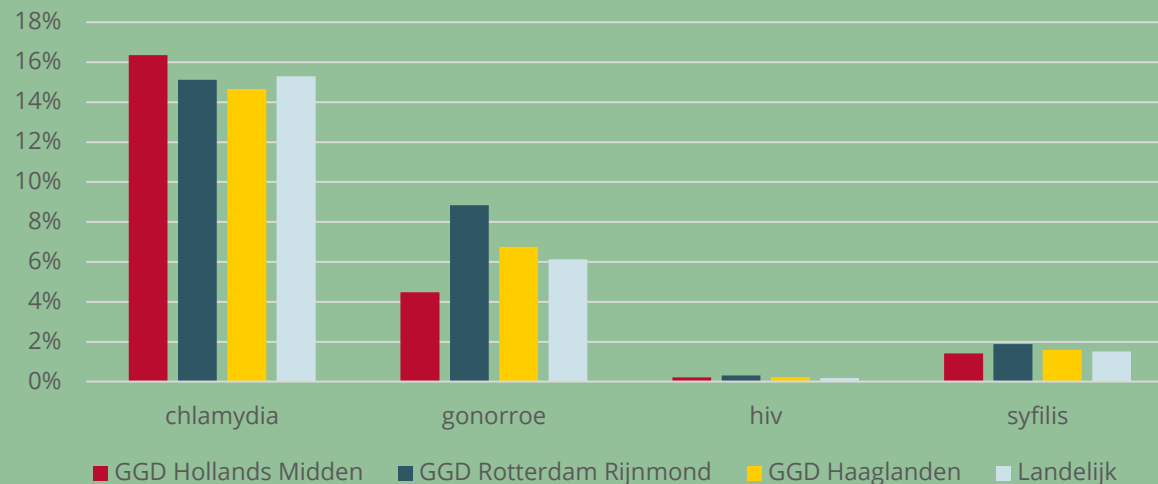
Chlamydia onder heteromannen het hoogste vindpercentage in elke regio

In alle regio's die in deze benchmark zijn opgenomen, is het vindpercentage chlamydia onder heteromannen het hoogste vindpercentage, hoger dan elke andere groep op elke andere soa. Het percentage schommelt tussen de 18% (Haaglanden) en 23% (Hollands Midden) in 2023. In 2022 lagen de vindpercentages nog hoger.

Gelijke ontwikkelingen tussen de regio's: in alle regio's stijgt gonorroe

Tussen de regio's zien we op hoofdlijnen dezelfde bewegingen en ontwikkelingen. Zo is het aantal casussen chlamydia in de afgelopen jaren in elke regio onder elke doelgroep toegenomen, maar is inmiddels de afname ook weer ingezet. We zien met betrekking tot gonorroe verschillen in de trends tussen doelgroepen, die tussen regio's wel overeen komen. Onder MSM was er in 2020 een piek in het aantal gonorroe-diagnoses en nam het erna weer af. Onder heteromannen neemt deze stijging wel gestaag toe, in elke regio groeit het vindpercentage gonorroe. Ook onder vrouwen neemt het percentage gonorroe toe. De vindpercentages tussen heteromannen en vrouwen zijn gelijk. De vindpercentages van MSM voor gonorroe zijn altijd al aanzienlijk hoger geweest (tot wel 10 procentpunt in 2023).

Vindpercentage naar soa per regio 2023

Bron: CSG Haaglanden, CSG Hollands Midden en CSG Rotterdam-Rijnmond

Verschillende vindpercentages tussen regio's en doelgroepen

De trends tussen regio's zijn relatief gelijk, maar er zijn wel een aantal uitzonderingen. In Hollands Midden is het aantal vrouwen en mannen met chlamydia consequent hoger (in 2023: 18% voor de vrouwen, 23% voor de mannen) dan in de andere regio's of landelijk. Mogelijk wordt dat verklaard door het relatief grote aantal studenten dat in Leiden woont. Andersom is het percentage gonorroe in Rotterdam-Rijnmond ieder jaar hoger dan in de andere regio's. In 2023 was het percentage 16% ten opzichte van 10% in Hollands Midden en 12% in de regio Haaglanden. In de regio Haaglanden is er geen doelgroep i.c.m. een specifieke soa die veel hoger ligt dan in andere regio's.

Haaglanden wijkt beperkt af van het landelijk beeld

Ten opzichte van het landelijke beeld zien we in de regio Haaglanden dat de vindpercentages per soa per doelgroep over het algemeen ieder jaar nagenoeg gelijk liggen.

/Andersson Elffers Felix

Benchmark

PrEP-consulten | Vindpercentage Haaglanden is relatief stabiel ten opzichte van andere regio's

Toelichting PrEP-consulten

Het betreft hier alle consulten in het kader van PrEP-controle. Het gaat voornamelijk om MSM.

Lager vindpercentage tijdens de PrEP controleconsulten

In alle gemeenten zien we dat het gemiddelde vindpercentage (van de verschillende soa) afneemt in de controleconsulten. Dat ligt grotendeels aan de registratie: PrEP-gebruikers komen tussen de controles door met hun soa op reguliere soa-consulten. Het vindpercentage onder PrEP-gebruikers ligt dus hoger dan hier gerapporteerd.

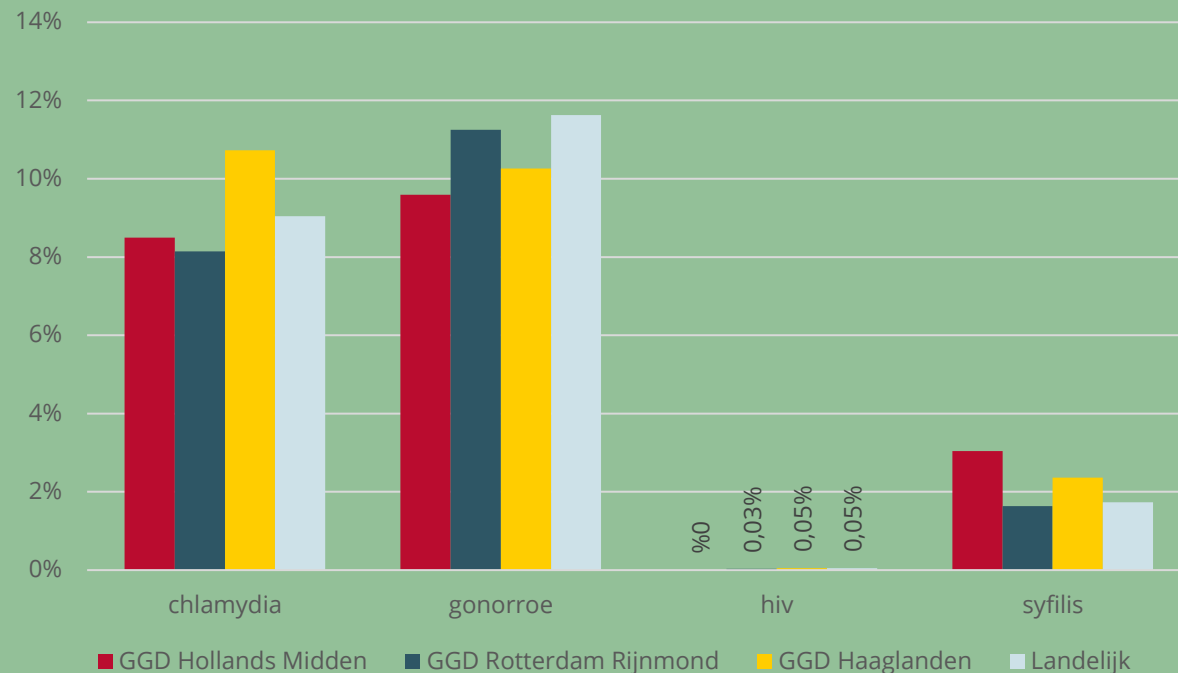
Gelijke trend tussen de regio's voor chlamydia en gonorroe

Binnen elke regio is het aantal chlamydiadiagnoses in de periode 2019-2023 gedaald. De vindpercentages zijn in 2023 redelijk vergelijkbaar onderling: 9% in Hollands Midden, 8% in Rotterdam-Rijnmond en 11% in Haaglanden. Ook voor gonorroe is een gelijke trend tussen gemeenten zichtbaar; het percentage daalde een aantal jaar, maar neemt in elke regio sinds 2022 weer toe.

Afwijkingen tussen vindpercentages syfilis

In Hollands Midden neemt het aantal syfilis-casussen in de PrEP-consulten licht toe, tot 3% in 2023. In de regio Haaglanden blijft dat percentage juist stabiel op 2%. Dat komt overeen met de landelijke cijfers.

Percentage positieve test 2023 | MSM | PrEP

Bron: Dashboard RIVM, CSG Haaglanden, CSG Hollands Midden en CSG Rotterdam-Rijnmond

Relative stabiliteit in vindpercentage Haaglanden

Binnen Rotterdam-Rijnmond en Hollands Midden is tussen 2019-2023 veel beweging te zien in de vindpercentages. Zo daalde het vindpercentage chlamydia in Hollands Midden van 20% in 2019 naar 9% in 2023. En in de regio Rotterdam-Rijnmond daalde het vindpercentage gonorroe van 18% in 2019 naar 11% in 2023. In de regio Haaglanden lagen deze vindpercentages in 2019 niet zo hoog, en is er (daardoor) ook minder beweging zichtbaar. De vindpercentages voor elke soa blijven in de regio Haaglanden tussen 2019-2023 relatief stabiel.¹

Ten opzichte van landelijke gegevens wijkt Haaglanden maar beperkt af

Het chlamydia vindpercentage voor de PrEP-consulten ligt ieder jaar hoger in Haaglanden dan landelijk (ongeveer 1 tot 2 procentpunt). Andersom is het vindpercentage gonorroe juist lager dan gemiddeld (ook ongeveer 1 tot 2 procentpunt). Het vindpercentage syfilis ligt gelijk aan het landelijk gemiddelde.

/Andersson Elffers Felix

¹ Het testbeleid is wel aangepast in 2019. De stabiliteit in vindpercentages kan komen door de stabiliteit in soa's in de regio of door het gewijzigde testbeleid.

5. Omvang kwetsbare doelgroepen

Overzicht | Omvang doelgroep

Sommige mensen bevinden zich in kwetsbare omstandigheden, en hebben daardoor een grotere kans op problemen in de seksuele gezondheid. Het gaat dan bijvoorbeeld om meer soa's, ongeplande zwangerschappen, risico op seksueel geweld of seksualiteitsproblematiek.

Op basis van een documentonderzoek, gesprekken met artsen, verpleegkundigen en preventie-experts van de GGD Haaglanden en een expertanalyse destilleerden we een aantal kenmerken die een indicatie kunnen geven van de seksuele kwetsbaarheid van een persoon. Het gaat dan bijvoorbeeld om verslaving, dakloosheid, sekswerk of het hebben van chemsex. In totaal vonden we ongeveer 25 indicatoren. Individueel zeggen deze indicatoren weinig over de seksuele kwetsbaarheid. De vuistregel is, dat hoe meer van deze indicatoren aanwezig zijn, hoe meer kans er is op seksuele gezondheidsproblematiek (van soa, ongewenste zwangerschap tot seksueel geweld). Het gaat dus om combinaties van indicatoren.

We kwamen tot een aantal relevante combinaties (doelgroepen). We brachten de verwachte omvang van deze groepen in kaart. Een samenvatting is hiernaast bijgevoegd. Vervolgonderzoek naar seksuele gezondheid in regio Haaglanden gaat dieper in op het type risico dat deze groepen lopen, hun verwachte vindplaats en wat hun behoeften zijn op het gebied van seksuele gezondheid.

Doelgroep	Risico	Geschatte omvang regio Haaglanden
Vrouwen onder de 25 met een niet-westerse migratieachtergrond	Risico op ongeplande zwangerschap.	+/- 22.900
Jongeren onder de 25 jaar, i.c.m. alcohol en/of drugs	Meer risico's op soa, ongewenste zwangerschap of seks tegen de zin.	+/- 103.000
Trans personen in combinatie met sekswerk	Risico op hiv en op seksueel geweld.	+/- 300
Praktisch opgeleide mensen onder de 25 jaar	Risico op soa, ongewenste zwangerschap en vragen rondom seksualiteit.	61.118 (laag opgeleid) 65.650 (middelbaar opgeleid)
Asielzoekers onder de 25 jaar	Verhoogd risico op seksueel geweld.	+/- 650

Vrouwen onder de 25 jaar met een niet-westerse migratieachtergrond

Toelichting risicogroep

Vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond lopen het meeste risico (10,5%) op een ongeplande zwangerschap.¹ Zij lopen dus meer risico dan vrouwen met een Nederlandse of westerse migratieachtergrond. Vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond gebruiken over het algemeen ook minder anticonceptie (61,1%) ten opzichte van mensen met een Nederlandse (78,7%) of Westerse achtergrond (73,8%).¹

Omvang van deze groep in de regio Haaglanden

In totaal zijn er naar schatting bijna 23.000 vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond tussen de 15-25 jaar in de Regio Haaglanden. De meesten van hen wonen in Den Haag of Zoetermeer.

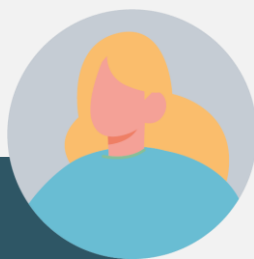
Plek in het zorglandschap

Vrouwen onder de 25 met een niet-westerse migratieachtergrond komen beperkt naar het CSG. Mogelijk gaan zij wel naar de huisarts voor vragen over anticonceptie. Anonimiteit kan echter wel van belang zijn voor deze vrouwen, en dat kan de huisarts niet bieden. Dat is een reden om niet naar de huisarts te gaan. Als er geen alternatief voor hen beschikbaar is waar ze anticonceptie kunnen ontvangen, zal er meer kans zijn op ongewenste zwangerschap.

Gemeente	Geschatte aantal vrouwen tussen de 15- 25 met een niet-westerse migratie-achtergrond in 2022	Percentage van de inwoners (2022)
Delft	+/- 2.100	+/- 2%
Den Haag	+/- 15.200	+/- 3%
Leidschendam-Voorburg	+/- 900	+/- 1%
Pijnacker-Nootdorp	+/- 600	+/- 1%
Rijswijk (ZH.)	+/- 900	+/- 1,5%
Wassenaar	+/- 300	+/- 1%
Westland	+/- 650	+/- 0,5%
Zoetermeer	+/- 2.150	+/- 1,5%
Midden-Delfland	+/- 100	+/- 0,5%
Totaal	+/- 22.900	+/- 2%

Toelichting methode

- De bron van deze cijfers is het CBS (StatLine: Bevolking; migratieachtergrond, generatie, lft, regio, 1 jan; 2010-2022).
- De cijfers zijn van het jaar 2022.
- We gaan hier uit van vrouwen tussen de 15-25 jaar oud. Het aantal vrouwen dat seksueel actief is voor vijftien jaar ligt laag, daarom wordt deze leeftijdsgroep niet meegenomen.
- Personen met een niet-westerse migratieachtergrond zijn mensen met een achtergrond in een van de landen in Afrika, Latijns-Amerika en Azië of Turkije. Op grond van hun sociaaleconomische en sociaal-culturele positie worden personen met een migratieachtergrond uit Indonesië en Japan tot de westerse migratieachtergrond gerekend. We houden hierin de definitie van het CBS aan.

Jongeren onder de 25 jaar i.c.m. alcohol en/of drugs

Toelichting risicogroep

Jongeren onder de vijfentwintig jaar ontdekken hun seksualiteit en zijn veelal seksueel actief. Daarbij gebruiken jongeren soms alcohol en/of drugs. De invloed van alcohol en drugs is groot; het kan leiden tot impulsiviteit, verminderde oordeelsvorming en risicogedrag (zoals geen anticonceptie gebruiken). Dat betekent dat mensen onder invloed van alcohol en/of drugs meer risico's lopen op soa, ongewenste zwangerschap of seks tegen de zin.

Omvang van deze groep in de regio Haaglanden

Het aantal jongeren dat alcohol/drugs gebruikt in Haaglanden is naar schatting ongeveer 103.000. In gemeenten waar veel mensen met een Nederlandse of westerse migratieachtergrond wonen, ligt het aantal relatief hoger.

Plek in het zorglandschap

Omdat er veel schaamte kan spelen rondom verminderde oordeelsvorming in combinatie met seksualiteit, zullen niet alle jongeren bij hun vaste huisarts (en in sommige gevallen: ook hun ouders) aan durven kloppen.

Gemeente	Geschatte aantal jongeren onder de 25 jaar die drinken en/of drugs gebruiken	Schatting percentage van de inwoners (2022)
Delft	+/- 16.000	+/- 15%
Den Haag	+/- 47.150	+/- 8,5%
Leidschendam-Voorburg	+/- 5.600	+/- 7,5%
Pijnacker-Nootdorp	+/- 5.900	+/- 10,5%
Rijswijk	+/- 3.750	+/- 6,5%
Wassenaar	+/- 2.450	+/- 9%
Westland	+/- 10.550	+/- 9,5%
Zoetermeer	+/- 10.350	+/- 8%
Midden-Delfland	+/- 1.900	+/- 10%
Totaal	+/- 103.000	+/- 9%

Toelichting methode

- De bron van deze gegevens is het CBS (StatLine: Bevolking; migratieachtergrond, generatie, lft, regio, 1 jan; 2010-2022). We gebruiken cijfers uit 2022.
- In deze cijfers nemen we jongeren tussen de 15-25 jaar mee. Uit onderzoek van het Trimbos blijkt dat jongeren gemiddeld 14,8 jaar oud zijn als ze voor het eerst alcohol krijgen van hun ouders. Daarvoor heeft een kwart van de jongeren wel eens alcohol gedronken. Daarom gaan we uit van vijftien jaar als ondergrens.
- Uit onderzoek van Jellinek blijkt dat het percentage alcoholgebruikers verschilt naar migratieachtergrond: 85,4% van de mensen met een Nederlandse achtergrond drinkt, 80,6% van de mensen met een westerse migratieachtergrond en 46,7% van de mensen met een niet-westerse migratieachtergrond¹. Daarom hebben we het aantal inwoners per gemeente naar migratieachtergrond vermenigvuldigd met deze cijfers.
- We gaan ervanuit dat jongeren die drugs gebruiken ook alcohol gebruiken. We tellen hen dus niet apart mee.

Trans personen in combinatie met sekswerk

Toelichting risicogroep

Uit onderzoek blijkt dat transpersonen vaker dan cisgenders slachtoffer zijn van seksueel grensoverschrijdend gedrag en geweld.¹ Dat heeft onder meer te maken met opvattingen van de pleger, maar soms ook met de kwetsbaarheid van slachtoffers. Bovendien zijn relatief veel transgender personen werkzaam in de seksindustrie of seksuele dienstverlening.² Actief zijn in sekswerk vergroot voor deze doelgroep onder meer het risico op hiv en op seksueel geweld.

Omvang van deze groep in de regio Haaglanden

In de regio Haaglanden zijn naar verwachting ongeveer 300 transpersonen die (legaal) sekswerk doen of dit in het verleden hebben gedaan. Dit aantal kan hoger liggen, als er meer dan het gemiddeld aantal transpersonen in deze gemeenten wonen.

Plek in het zorglandschap

Deze groep kan over het algemeen moeilijk de weg naar zorg vinden. Er is beperkt passend aanbod voor hen beschikbaar, veelal met lange wachtlijsten. Er is specifieke kennis nodig bij zorgaanbieders voor de zorgvraag van deze groep.

¹ Overall op je hoede – geweld tegen transgender personen in Nederland, 2017, TNN.

² Trans Health Survey, 2017. Transgender Europe.

³ In de CBS gegevens is het alleen mogelijk om met leeftijdsgroepen te werken.

46 ⁴ De Nederlandse seksbranche. Een onderzoek naar omvang en aard, beleid, toezicht en handhaving. Regioplan, 2021.

⁵ Feiten en cijfers over lhbtq+ op een rij. Movisie, 2024.

Gemeente	Schatting aantal transpersonen per gemeente	Schatting trans sekswerkers per gemeente
Delft	+/- 400	Minder dan 50
Den Haag	+/- 2.100	+/- 150
Leidschendam-Voorburg	+/- 250	Minder dan 50
Pijnacker-Nootdorp	+/- 200	Minder dan 50
Rijswijk (ZH.)	+/- 200	Minder dan 50
Wassenaar	+/- 100	Minder dan 50
Westland	+/- 400	Minder dan 50
Zoetermeer	+/- 400	Minder dan 50
Midden-Delfland	+/- 50	Minder dan 50
Totaal	+/- 4000	+/- 300

Toelichting methode

- De gegevens met betrekking tot inwoners per gemeente zijn afkomstig van het CBS (StatLine: Bevolking; migratieachtergrond, generatie, lft, regio, 1 jan; 2010-2022). We gebruiken cijfers uit 2022.
- De ondergrens voor de leeftijdsgroep is 20 jaar.³ Dat komt omdat de minimumleeftijd voor prostitutie 21 jaar is in de regio Haaglanden en landelijk naar verwachting ook 21 jaar wordt (op basis van het Hoofdlijnenakkoord). De aangehouden bovengrens is 60 jaar: verschillende onderzoeken tonen aan dat boven deze leeftijd zeer weinig mensen actief zijn als sekswerker.⁴
- Het SCP schat dat tussen de 0,6% en 0,7% van de Nederlandse bevolking transgender is. We hanteren daarom hier het percentage 0,65%.⁵
- Naar schatting is 7% van de Europese transpersonen ooit actief geweest in sekswerk.²
- We berekenen de geschatte omvang van de doelgroep door het aantal inwoners per gemeente maal het percentage transgender personen maal het verwachte percentage sekswerkers te doen.

Praktisch opgeleide mensen onder de 25 jaar

Toelichting risicogroep

CSG Haaglanden ziet relatief weinig praktisch opgeleide mensen onder de vijftientig jaar oud op het CSG. Terwijl zij, net als theoretisch opgeleide mensen, ook risico's lopen op soa's en ongewenste zwangerschap en vragen hebben rondom seksualiteit.

Omvang van deze groep in de regio Haaglanden

In Haaglanden is een groot deel van de bevolking tussen de 15-25 jaar (nog) laag opgeleid¹ (zie definitie in het methode-blok). Dat komt onder meer doordat we kijken naar de leeftijdsgroep 15-25 jaar. Naar verwachting zijn een groot deel van deze jongeren nog niet uitgeleerd. In Delft zijn relatief minder laagopgeleide mensen. Dat heeft mogelijk te maken met de studentenpopulatie in deze gemeente.

Plek in het zorglandschap

Deze mensen kunnen in eerste instantie bij hun huisarts terecht, maar onder de ASG-regeling mogen jongeren onder de 25 jaar oud ook naar het CSG. Het CSG heeft echter onvoldoende capaciteit om alle jongeren (indien er geen aanvullende risico-kenmerken zijn) te zien.

Gemeente	Omvang laag opgeleide mensen tussen de 15-25 jaar		Omvang middelbaar opgeleide mensen tussen de 15-25 jaar	
	Absoluut	Relatief	Absoluut	Relatief
Delft	3.986	18,8%	10.600	50,0%
Den Haag	32.950	45,7%	31.147	43,2%
Leidschendam-Voorburg	3.587	47,2%	3.367	44,3%
Pijnacker-Nootdorp	3.428	45,1%	3.542	46,6%
Rijswijk (ZH.)	2.408	44,6%	2.484	46,0%
Wassenaar	1.325	41,4%	1.370	42,8%
Westland	5.799	43,6%	5.786	43,5%
Zoetermeer	6.707	46,9%	6.235	43,6%
Midden-Delfland	929	40,4%	1.120	48,7%
Totaal	61.118		65.650	

Toelichting methode

- De brongegevens komen van het CBS (StatLine: Bevolking; hoogst behaald onderwijsniveau en regio).
- De ondergrens voor de leeftijd is vijftien jaar, omdat voor vijftien jaar minder seksuele activiteit voorkomt.
- Het CBS maakt onderscheid tussen 'laag' en 'middelbaar' onderwijs. Deze definities houden we hier daarom aan.
- Laag onderwijs omvat basisonderwijs, het vmbo, de eerste drie leerjaren van havo/vwo en de entreeopleiding, de voormalige assistentenopleiding (mbo1).
- Middelbaar onderwijs is de bovenbouw van havo/vwo, de basisberoepsopleiding (mbo2), de vakopleiding (mbo3) en de middenkader- en specialistenopleidingen (mbo4).

Asielzoekers onder de 25 jaar

Toelichting risicogroep

Een groot deel van de vluchtelingen is onder de 25 jaar. Juist deze groep gaat relaties aan en is seksueel actief. Soms is iemand al zwanger bij aankomst. Asielzoekers lopen een verhoogd risico op seksueel geweld. Dat geldt niet alleen voor de vlucht, maar ook in opvanglocaties. Hun afhankelijkheid en kwetsbaarheid maakt dat ze een verhoogd risico hebben op uitbuiting en verkrachting.¹ Ook eerdere ervaringen met geweld kunnen zorgen voor meer grensoverschrijdend gedrag.

Omvang van deze groep in de regio Haaglanden

In Haaglanden zullen in de toekomst – als de spreidingswet aangehouden wordt – naar verwachting ongeveer 1900 asielzoekers tussen de 14-25 jaar zijn. Momenteel gaat het om ongeveer 750 mensen.

Plek in het zorglandschap

Asielzoekers bevinden zich in kwetsbare omstandigheden. Zij kunnen zorg op hun opvanglocatie krijgen, maar zijn door hun eerdere ervaringen in sommige gevallen wantrouwend. Of durven door stigma niet bij een vaste dokter aan te kloppen.

Gemeente	Aantal mensen tussen 14-25 obv spreidingswet	Aantal mensen 14-25 obv huidige capaciteit
Delft	+/- 150	+/- 150
Den Haag	+/- 850	+/- 50
Leidschendam-Voorburg	+/- 150	+/- 100
Pijnacker-Nootdorp	+/- 150	Minder dan 50
Rijswijk (ZH.)	+/- 100	Minder dan 50
Wassenaar	+/- 50	+/- 300
Westland	+/- 250	Minder dan 50
Zoetermeer	+/- 250	+/- 150
Midden-Delfland	+/- 50	Minder dan 50
Totaal	+/- 1900	+/- 750

Toelichting methode

- We gaan uit van het aantal asielzoekers, exclusief Oekraïne-opvang. Met name omdat onbekend is hoe lang deze groep zal blijven, en omdat hun vragen m.b.t. seksuele gezondheid naar verwachting enigszins zullen afwijken van andere asielzoekers.
- Het huidige aantal asielzoekers per gemeente is gebaseerd op gegevens uit de locatiezoeker van het COA.
- Omdat er mogelijk een spreidingswet komt, hebben we een tweede inschatting gemaakt op basis van gegevens uit de spreidingswet. Daarin zijn het aantal opvangplaatsen voor asielzoekers opgenomen waaraan in de volgende twee jaren naar verwachting behoefte zal zijn.
- Uit de CBS data van 2023 blijkt dat van het aantal eerste asielaanvragen en nareizigers 33% van de mensen tussen de 14-25 jaar was.
- We gaan uit van de ondergrens van 14 jaar, omdat jongeren op de vlucht al e.e.a. kunnen hebben meegemaakt wat seksuele gezondheid kan beïnvloeden.

Meer weten?

- ☎ 030 236 3030
- ✉ J.vanderploeg@aef.nl
- ✉ L.Bieleman@aef.nl
- ✉ I.Niessen@aef.nl

Bijlage 1 | Doelgroepen ASG-regeling

Vanuit de regeling Aanvullende Seksuele Gezondheidszorg (ASG) krijgen hoogrisicogroepen gratis, en eventueel anoniem, soa-zorg bij de Centra voor Seksuele Gezondheid (CSG). De doelgroepen zijn:

- Personen die behoren tot groepen in de samenleving met een verhoogd risico op soa. Bijvoorbeeld sekswerkers, mannen die seks hebben met mannen (en hun partners), of mensen uit een soa-endemisch gebied (en hun partners);
- Personen die via bron- en contactopsporing gewaarschuwd zijn voor soa;
- Personen met klachten die wijzen op een soa;
- Personen jonger dan 25 jaar;
- Personen die slachtoffer zijn van seksueel geweld.

Daarnaast krijgen jongeren tot 25 jaar aanvullende seksualiteitshulpverlening via Sense-consulten bij de Centra voor Seksuele Gezondheid (CSG's) van de GGD'en.

De registratie van risicogroepen bij CSG Haaglanden komt niet helemaal overeen met die van de ASG-regeling. Desondanks geven de risicogroepen in dit rapport een goed beeld.

Bijlage 2 | Methoden

We identificeerden thema's en indicatoren voor seksuele gezondheid

Bij de start van het onderzoek splitsten we seksuele gezondheid uit in drie thema's: soa's, zwangerschappen en seksualiteit. Binnen elk thema identificeerden we indicatoren die iets over dit thema zeggen, waar tevens kwantitatieve gegevens over beschikbaar zijn. Om zeker te weten dat deze thema's en indicatoren een volledig beeld geven van seksuele gezondheid, toetsten we de lijst bij stakeholders zoals Soa Aids Nederland, Rutgers, RIVM, ZIZ en intern bij CSG Haaglanden.

We gebruikten kwantitatieve data uit veel verschillende bronnen

In het onderzoek maakten we gebruik van kwantitatieve gegevens afkomstig uit verschillende databronnen. We gebruikten data afkomstig van CSG Haaglanden, ZIZ, RIVM, Rutgers, Soa Aids Nederland, Veilig Thuis, Slachtofferhulp Nederland, Centrum Seksueel Geweld, Nu Niet Zwanger, CBS, Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en Perined. Voor informatie over huisartsenzorg baseerden we ons op kwalitatieve gegevens afkomstig uit vier interviews met huisartsen uit de regio. Voor alle gegevens geldt dat we er naar streefden gegevens over meerdere jaren op te vragen, om zo langdurige ontwikkelingen inzichtelijk te maken.

De benchmark is gebaseerd op gegevens uit één dashboard

Voor de benchmark tussen drie GGD regio's en landelijke gegevens gebruikten we gegevens afkomstig uit één dashboard. Alle GGD'en hebben toegang tot dit dashboard en leveren gegevens op dezelfde manier aan. Door gebruik te maken van gegevens afkomstig uit dit dashboard voorkómen we verschillen in de data door registratieverschillen tussen GGD'en.

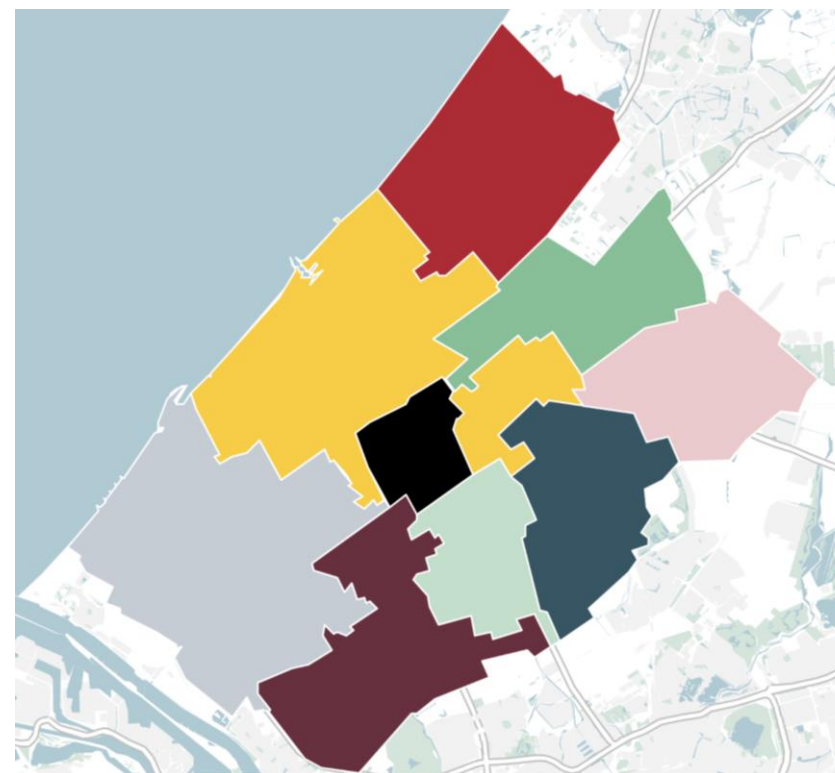
We brachten de omvang van vijf kwetsbare groepen in kaart

Om de omvang van kwetsbare doelgroepen te bepalen, maakten we op basis van documentenonderzoek een overzicht van doelgroepen in kwetsbare omstandigheden en risicogroepen. Tijdens een bijeenkomst met professionals van CSG Haaglanden toetsten we dit overzicht en kwamen we tot een aantal kenmerken die een indicatie kunnen geven van seksuele kwetsbaarheid van een persoon. In totaal vonden we ongeveer 25 indicatoren, die gecombineerd kunnen betekenen dat iemand in een kwetsbare positie zit. Uit deze combinaties selecteerden we in overleg met CSG Haaglanden vijf relevante groepen waarvan de omvang in de regio nog onbekend was. We maakten een schatting van de omvang aan de hand van verschillende bronnen. Per groep staan de specifieke bronnen vermeld.

Bijlage 3 | Gemeenten in de regio Haaglanden

De regio Haaglanden bestaat uit negen gemeenten:

- Delft
- Den Haag
- Leidschendam-Voorburg
- Midden-Delfland
- Pijnacker-Nootdorp
- Rijswijk
- Wassenaar
- Westland
- Zoetermeer

Gemeenten in Regio Haaglanden